

11te Aarg.

1880.

19de Bind.

Før Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af N. Thronsen.

15de Februar — 3die Hefte.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the Post-Office at Decorah as 2nd class matter

„For Hjemmet“

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

Det indeholder et afvejlende og omhyggelig udvalgt Læsestof, bestaaende af historiske Skildringer, Efterretninger om Opfindelser og Opdagelser, Missionsberetninger, Reisebeskrivelser, Skildringer af Lande og Folk, Dyre- og Planteliv samt

Fortællinger, Digte, Gaader og Blandinger.

Det udkommer med to Aft i Udsalg to Gange om Maanedes (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.50) om Aaret i Forstud. Dermed er ogsaa Portoen betalt. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit. Penge sendes helst i Money Orders, Drafts (helst paa Chicago) eller Registered Letters, da Posterne ikke overalt ere sikre. Nye Subskribenter behage at melde sig snarest muligt.

Adresse: **R. Thronsdjen, Drawer 14, Decorah, Iowa.**

Vil man benytte anden Mand's Hjælp til at indsende Penge, da se til, at Vedkommende er paalidelig.

 7 forudbetalte Exemplarer sendes 1 Aar for \$12.00.

Ældre Bind af „For Hjemmet“, se sidste Side.

Succesfor til **N. S. HASSEL** Decorah, Iowa.
Fæddor Strøm & Co.

har et fuldstændigt Udvalg af gode Kolonialvarer (Groceries), samt al Slags saltet og røget Fisk. Extra fin norsk Medicintran og andre norske Varer.

Tidhold af 18de Bind (1879 II.) af „For Hjemmet“.

„Kun dagligdags er al din Dont“. — Hugenotterne som Galeislaver. — Japaneserne. — Den gamle Tjepotte. — Brev til Lagard fra en tyrkisk Kadi. — Sokrates's Fængsel og Død. — Strøtanke. — Jøderne i Konstantinopel. — Gaader og Oplosninger. — Blandinger. — Pater Klemens. — Buggefang. — Gustav Wasas Historie. — Prinds Louis Napoleon's falden. — Møllen og Bækkene. — Jordlodens Indre. — Giv Gud Vren. — Til Ungdommen. — Smaa historiske Notitser. — Den gamle Mand og Præsten. — Læsefrugter — Ved det døde Hav. — Hvad hedte den barmhjertige Samaritan? — Sønnen i rette Tid. — Washington's Maximer. — Rimbreve fra navnkundige Mænd. — Insekternes Muskelstyrke. — Verdenspostvæsenet. — Benedetto Marcelli. — Fra Madagaskar — Til Belysning af en Anekdote, som fortælles om Pascal. — Mærkelige Tal. — Evang. luthersk Folkekalender, anmeldt. — Til Professor M. J. Monrad. — John Maynard.

Bindet bestaar af 12 Hefter, 356 Sider, samt Titelblad og Register og sendes portofrit for \$1.00.

R. Thronsdjen,
Dr. 14, Decorah, Iowa.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

11te Aarg.

15de Februar 1880.

3die Hefte.

En ung Piges Historie.

(Af S.)

(Fortsættelse).

„Har De lyst til at se mit sidste Arbejde?“ spurgte Professorens en Foraarsdag. Vi vare meget nysgjerrige, da han, mod Sædvane, havde holdt sig indesluttet, medens han malede.

Aldrig glemmer jeg min Skræk, da jeg saa det; det var vor Stue i Adelgade, Vinduet, Stolen med de tre Ben, den plumpe Seng med Halmen og det pjaltede Tæppe. Gamle Dorthes sad saa ihælvende paa Sengen med Bordet foran sig, Snustobaksdaasen stod ved Siden, og en Praas i en Flaske kastede et usikkert Skær paa et Spil Kort, som laa udbredt paa Bordet. Hendes Dine lyste, hendes Mund mumlede, Pegerfingeren var hævet, som den pleiede, naar hun talte. En smuk, ung Tjenestepige med en Kurv paa Armen stod foran hende; hun var bleg og forskrækket, og hendes Blis hvilede ufravendt paa Dorthes Læber, hoorsfra Draklet lød.

Det var saa naturligt, at jeg kom til at ryste, og da jeg havde seet noget derpaa, styrte jeg ind i vor Stue og skjulte mig under Bordet.

„Lille Marie, kom frem! Du ved ikke, hvor jeg holder af dig, du er den af alle Mennesker, ja jeg kan sige med Sandhed, af alle Mennesker, paa hvem mine Malerier mest gjør den tilføjede Virkning. Du ryster jo ordentlig for den fæle Dorthes, du er et ypperligt Barn og behøver ikke at være bange, jeg skal snart faa hende ud af Huset, hun skal til Charlottenborg endnu i denne Time.“

Pastor Skau kom en Dag med sin lille Datter og tog Minna og mig med paa Maleriudstillingen. Der var saa mange deilige Ting, men Intet var dog saa deiligt som den fattige Dreng. „Det er det bedste Stykke paa hele Udstillingen“, sagde med stor Vægt en vægtig Mand med Brillen paa Næsen. Minna blinkede til mig, vi sølte os saa stolte og glade; det Stykke hørte jo paa en Maade til vor Familie.

„En rig Engelsesmand“, som gik omkring med kritisk Mine og nedsatte paa Alt, blev aldeles henrykt ved Synet af Dorthes Billede. Han købte det strax, og endnu samme Uge reiste han til Eng-

land med det. Jeg havde følt saamegen Frygt, hvergang jeg saa det, at det var en behagelig Bevidsthed at vide det saa langt borte.

Koligt og regelmæssigt forløb Dagene; jeg var meget lykkelig og meget slittig, saa slittig, at jeg snart indhentede Søsteren.

„Maa vi saa det? maa vi gjøre det?“ bad Minna mange Gange om Dagen.

„Marie, hvorfor beder du aldrig om Noget?“

„Jeg faar jo Alt, hvad jeg ønsker.“

„Hun beder rigtignok ikke ofte“, bemærkede Professor Lange hertil, „men hun vilde tage sig fortræffeligt ud som et bedende Barn; jeg har tænkt paa at male hende i den Stilling, og Minna svævende over hendes Hoved, som en Engel.“

„O nei, det maa De ikke, Minna er ingen Engel, og Marie skal kun bede i Løndom, ikke for Alles Blikke, De maa virkelig ikke gjøre det.“

„Ja jada, Fru Staal, naar De misbilliger det, har De Ret, De har altid Ret. Jeg har ofte ønsket at male Dem, men jeg tror mig ikke istand dertil. Der er en Modsigelse i Deres Ansigt; hvergang De slaar Diet op og ser paa mig, forbauser det mig; det Barnlige, Blide, ja om jeg saa tør sige, ydmyge Udtryk passer ikke til de regelmæssige, næsten stolte Træk.“

„Hvis det virkelig er, som De siger, maa en Mennekstjender jo kunne læse mit Livs Historie i mit Ansigt.“

Professoren gif hen til Moder og trykkede hendes Haand. Jeg saa paa de skønne Træk og det endnu langt skønnere Udtryk, og brød min lille Hjerne forgjæves, for deraf at læse hendes Livs Historie.

Hvert Foraar gjorde Professoren, naar han var i Landet, en Rejsetur.

„Nu er Bogen sprungen ud; idag maa vi afsted.“

Et Dieblik efter holdt Wienervoguen for Døren, og bort rullede vi. „Jeg hader Dpfættelse“, sagde han.

Hvor vi vare glade paa disse Ture. Mette sad hos Rudsten; hun vendte af og til Hovedet og nikkede, til Legn paa sin Fornøielse. Vi kjørte i Almindelighed ad Strandveien til Klampenborg, og derfra til Eremitagen. Der var smukt paa Slottet i den store Sal med de kunstige Vægge, Loft og Gulv, men der var dog smukkere bag Høien paa den lille grønne Banke, hvor Stranden tittede frem bag den lysgrønne Skov, og hvor man saa de adspredte Tjørnetræer, som vare saa tæt bedækkede med Blomster, at de lignede Sneflugler. Paa den anden Side af Slottet græssede Dyrene ved det lille Vand; Minna løb hen imod dem, men skjønt hun selv var let som en Hind, flygtede de dog for hende, standsede saa et lidet Stykke borte, knejsede og løftede sine grenede Horn.

Vi gif hen ad den yndige Sti til Fileverket; Moder havde et Glas i Lommen, og vi drak af det metalagtige Vand i Kilden; derpaa tittede vi ind ad Vinduets i Fabrikken. Hu, hvor det dun-drede og flammede; de kraftige Stikkelfser saa ganske sorte ud foran Luerne.

„De Stakler!“ sagde Moder; Minna nikkede ind til dem, og Professorens hele Sjæl var koncentreret i hans Vine, som om han vilde fastholde Scenen i sin Huskommelse. Derefter kjørte vi til Kungsted; Moder blev saa vemodig paa Ewalds Høi; Professoren fik Taarer i Vinene ved at tænke paa den ulykkelige Digter. I Bedbets Krohave drak vi The; Talent kom paa Ticho Brahe. „En anden Gang tage vi til Hveen“, sagde han, men det blev aldrig til Noget. Minna vilde til Sverrige, til Norge til Fjeland, men

først vilde hun dog have været paa Møen og i Italien.

„Jeg skal tage dig med“, lo Professorens, „saa kan Marie blive hjemme hos Moder.“

I August gjorde Moder sædvanlig sin Tur til Farum. Stemningen var da en ganske anden; Moder var stille, ja selv Professor Lange, naar han var med, var vemodig. Minna og jeg havde to Krandsse paa Skjødets, som Mette havde bundet af Havens smukkeste Blomster, efter sin egen vilde, men maleriske Smag. Vi steg ned af Bognen ved Fiskebæks-huset, og efter der at have drukket et Glas Mælk i den lille Havestue, hvor de stadfælige Navneklude hang i Glas og Kamme, vandrede vi ad den smale Sti, som snor sig langs Søen til Farumbaard.

Her var altfor hurtigt til, at vi Børn kunde være alvorlige; Kornet belgede for Vinden, Fuglene kvædede saa lystigt, Minna plukkede Kornblomster og sang; jeg sang med, men Moder og Professorens gik langsomt bagefter og talte om forbums Tider.

Jens Peter stod under det kæmpestore Træ midt i Landsbyen, han svingede sin Hæue, da han saa os, og styrkede derpaa hjem for at melde os.

Karen og Peter Larsen, Manden, kom os imøde i Porten; Rentehunden gjæde, Høns og Gænder gjorde en frygtelig Støi, og tre smaa Gutter, mindre, endnu mere undseelige, og endnu mere lysshaarede end Jens Peter, stak Hovederne halvt ud af Døren.

„Ja, Kollinger have vi nok af“, bemærkede Karen, „Per er glad ved, at det er Gutter, at han kan faa dem til Karle med Tiden, jeg ønskede derimod nok, at idetmindste En var en Pige.“

Peter Larsen stod og talte med Moder det Bedste, han kunde, og purrede sig af og til med den store, røde Haand i det

gule Haar, naar han manglede Ord. Professorens snakkede med Karen i Skjoldet, og Jens Peter viste os alle Herlighederne.

Paa den store Dragfløise i Storstuen var en hel Række Kopper opstillede; afværende stod der „Glædelig Fæst“ og „Jeg gratulerer“ paa dem; sindrigt og ikke ensformigt. Det var Peter Larsens Gaver til Karens Fødselsdage; naar man talte dem, kunde man se, hvor længe de havde været gifte.

Først efter at vi havde spist Flekkesteg, Lykmælk og Æblestiver og drukket Kaffe, og seet alle Karens Huer, Klæder og hjemmegjorte Trøier, og efterat Peter Larsen havde vist os Kalvene og de smaa Gribe, fik vi endelig Lov til at gaa til Kirkegaarden.

Der stode de to hvide Kors; Gravstedet var saa pynteligt indhegnet med Buxbom, en Hængeaast bøiede sig over det. Minna Gjertrude Staal, 82, Harald Staal, 29 Aar, Bedstemoder og Sønnesøn. Jeg nærmede mig Gravene, lagde min Kind paa Korset over „Bedstemoderens“ og tænkte, om hun vilde anerkende mig, den Fremmede; „Fader“ vilde nok, men vilde hun?

Moder hængte en Krands paa hvert Kors, Professorens hulkede; derpaa spadserede vi til Præstebækken, og hjørte saa hjem. „Det har været en deilig Dag“, sagde Moder, og jeg undrede mig over, at hun fandt det, da hun dog havde seet alvorlig ud.

Saa roligt som vi levede, saa uroligt levede vor hjære Husfælle, Professor Lange. Naar man trøede ham ret sikker hjemme, kom Reiseslykten ligesaa heftig som pludselig over ham, og væk var han; men naar man mindst tænkte det, stod han der igjen: et Brev, et kjendt Ansigt havde vaakt Hjemve, og han fulgte, saavidt muligt, altid sine Indskydelser.

Hans Helbred var altid udmærket, hans Humør fortræffeligt, han var særdeles livlig og ivrig, og jeg har ofte hørt ham sige, at man skulde tro, de Unge nutildags havde Vand i Aarerne istedetfor Blod, saa rolige og flegmatiske vare de. Hans Hjerne var altid, og hans Pung, naar der var Noget i den, aaben for hans Venner. En Hemmelighed kunde han ikke glemme, det sagde han rent ud. Til Stofke, Parapher, Handster og Lommeværkklæder brugte han en Mængde Penge, da han altid tabte eller glemte disse Gjenstande og aldrig fik dem igjen. Han traak sjældent sit Uhr op, har det i Lommen, uden at det gik, og troede bestandigt, at det var Morgen, til Mørket faldt paa. Skindhellige og affektete Menesker (og saadanne, som han antog for at være det —) havde han, ellers var han den omgjengeligste Mand under Solen. Blev han bedt ud, sagde han altid ja, men blev dog ofte borte, undertiden, fordi han glemte Indbydelsen, og undertiden, fordi han foretrak at tilbringe sin Dag paa en anden Maade. Snart maledede han uafbrudt, snart rørte han ikke sin Penjel. Lidt forskængelig var han, men det forhindrede ham aldrig i at anerkjende Fortjenesten hos Andre og glæde sig over den. Han glemte — jeg kan desværre ikke negte det, — han glemte selv sin Klatgjæld og sine Løfter, men aldrig glemte han sine Fugle; hvor pludselig Reiserne bleve bestemte, hufkede han dog at give Moder Brodpenge til dem.

Rigner denne min Skildring ham? jeg er ikke rigtig tilfreds med den; Beshnderlighederne ere hans, men jeg har ikke døaleet nok ved hans fromme, kjærlige Hjerte, ved hans Lyse, begavede Aand.

Fjerde Kapitel.

Der var en Grundforsjæl paa Minna's og mine Eigner; hun lærte enkelte

Ting med forbausende Letthed og Hurtighed, og kunde da igjen slet ikke komme tilrette med andre, hvorimod jeg maatte anstrenge mig jævnt i alle Sag. Grammatik, Regning og Aarstal, det var de Skjær, hvorimod hun daglig stødte an. Jeg hufker saa tydeligt hendes lille halvt komiske, halvt fortvilede Ansigt og de bedende Blikke, hun af og til sendte Moder, der med sin bedste Villie ikke kunde lade være at le.

„Barn, hvad nytter det dig, at du kaa Historien, naar du ikke hufker et Aarstal; hvad kan det nytte, at du forstaaer Sprogene og har en god Udtale, man kan jo dog ikke skrive en Linie uden Grammatik; og hvad Regningen angaar, maa du skamme dig dobbelt; din Fader, som du saa gjerne vil ligne, var et rigtig matematisk Hoved.“

Bed Krigen's Udbrud i 1848 var Professor Lange i Italien, men han reiste strax hjem, begejstret, som et ungt Menneske, for den gode Sag.

Sjönt Minna og jeg kun vare ti Aar, var vor Fædrelandskjærlighed, rigtignok iker Minnas, varm og levende.

„Jeg er et meget usselt Menneske“, sagde Moder til vor tro Ven Pastor Skau, „er det ikke, som om jeg søufede at kalde min Egtesjælle tilbage fra Himlen, for at stride for det Danmark, han elskede saa høit, og som nu trænger til Søinner som han.“

„De maa trøste Dem med, at den Tapperhedens, Udholdenhedens og Uegennyttighedens Aand, hvoraf han var besjælet, lever endnu i Anføerernes, som i den maa nige Mands Bryst.“

„Gid Danmark maa seire!“

Landsoibaten var Professorens Ideal; han maledede ham sidende paa en Grøft under en blomstrende Hylb, skrivende til Hjemmet paa Tornystret, som laa paa hans Knae. Det var et ægte dansk Fry-

flognomi; der var stor Godmodighed og lidt godt Humør i hans Blik, og hele hans Væsen bar Præget af et roligt, bramfrit Mod. — En rig Officersfrue købte Stykket for høj Pris, som Profesoren skændte de Faldnes Efterladte.

Det var lykkelige Dage, da Krigerne vendte hjem; vi pyntede vort lille Hus paa det Snuffeste med Flag og Grønt.

Profesoren tog Minna og mig med i Ridehuset; selv foranstaltede han et overdaadigt Middagsmaaltid for tolv Soldater. Moder fungerede som Værtinde; midt paa Bordet stod en mægtig Brandsefage med sindrige Hentydninger til Seiersvindingerne; ved hver Soldats Talerken laa en Buket af udsøgte Blomster, som Profesoren, i dyre Domme, havde købt hos en Kunstgartner. Han havde valgt sine Gæster som en ægte Maler, efter deres Udportes. Det var alle høje, stærke Karle med lyst Haar, blaa Vine og ærlige Ansigter. Han kjendte kun en af dem fra før, en Underofficer ved Navn Mads, som havde været Oppasser hos Fader.

Moder bad ham ind til os, og da han saa „Faders“ Portræt, fik han Taarer i Øinene.

„Ja, det er min Lieutenant, som han stod for mig den værste Stund i mit Liv! De maa vide, Frue, han har reddet mig fra den aabenbare Vanære.“

Mads hulkede høit og fortsatte derpaa med dæmpet Stemme:

„Det vil være en Glæde for Dem at høre, og i denne lykkelige Time vil jeg aabne mit Hjerte. — Jeg havde bestjaalet ham, Frue, bestjaalet den Mand, som aldrig havde bevist mig Andet end Godt; men han opdagede det; han gif ind til mig og anklagede mig. Da faldt jeg paa mine Knæ og anraabte ham for Frelsens Skyld ikke at gjøre mig ulykkelig. Kjærlig i al sin Strengthed var hans

Formaningstale, og hvad tror De, han gjorde, da han hørte, at jeg havde begaaet Forbrydelsen for at skaffe en gammel, yng Moder i Jylland Brødet? han gav mig halvtredsindstyve Daler til hende, som han havde lagt hen til en Rejse. Gud velsigne ham!“

Mads førte de andre Soldater ind i vor Stue; de bandt dere Bufetter sammen og hængte dem om Porttrættet, hvorpaa de fjernede sig med et dæmpet Hurra!

Hans Historie glædede os inderligt; Minna vilde fortælle den til Profesoren, men det forbød Moder.

„Hans Fortrolighed maa ikke misbruges; desuden, naar vor kjære Ven hører et ædelt Træk, er det snart hele Byen rundt; var det smukt at belønne Mads saaledes?“

Det var en livlig Tid ogsaa for os; flere af „Faders“ fordums Vaabenbrødre saa ind til os, for at vise hans Enke et Tegns paa Medfølelse.

„Hun ligner sin Fader“, sagde en ung Kaptein om Minna, „men Deres anden Datter ligner, mærkeligt nok, hverken ham eller Dem.“

„Der gives en indre Lighed; Marie ligner, saavidt jeg tror, baade min Mand og mig i Karakteren.“

Min Kind blussede ved hans Tale; Moders Svar gjorde mig saa lykkelig; hun havde ikke berigtiget hans Bildfarelse, ikke med et Ord havde hun hentydet til, at jeg var en Fremmed.

„Jeg vilde ønske, at jeg var rig“, sagde Minna ofte, „og havde et stort Hus, som laa midt i en Skov, og en Vogn med hvide Heste, saa skulde du høre hver Dag, Moder, og vi vilde lære at ride, og i Haven skulde der være en Gynge og mange deilige Blomster; dem maatte Mette passe. Profesoren skulde have det største og lyseste Værelse i hele Huset og Haresteg og Krunkfager hver-

anden Dag, og naar han reiste udenlands, toge vi med, ikke sandt?"

„O nei, Minna, vi have det saa godt; vi ere saa lykkelige, onst ikke noget mere, onst blot, at dette maa vare“, sagde jeg.

„Lykken, min Minna“, sagde Moder, „er langt mindre en dyre Ting, end du tror; den sidder her inde i dit Hjerte, mit Barn; naar det hører din Herre og Frelser Jesus Kristus til, da har du Fred og Glæde, hoorledes dine Kaar end ere. Nogle sige, at sand Lykke kun er forenet med et lidet, netop tilstrækkeligt Udkomme, men det er ganske falskt; den kan være i Kongens Sale, som paa Arbeiderens Tagkammer. Naar vore Hjerter staa i det rette Forhold til Vorherre, saa er alt det Øvrige mindre Væsentligt.“ — —

„Vi have det ret gemhytligt og godt herinde, Børn,“ sagde Moder en klar Decemberdag, „men jeg tror dog, at en Spadsjoretur vil forfriske os; jeg vil lægge en liden Brændeknude i Raskelovnen, at her kan være varmt og hyggeligt, naar vi komme hjem.“

Hendes Forslag blev modtaget med Glæde; vi gjemte vore Arbeider og pakfede os godt ind.

Sneen knirkede under vore Fodtrin, Solen skinnede paa Træernes hvide Grene; det saa ud som Diamanter.

„Vinteren er ogsaa smuk i sin hvide Klædning; se Himlen, Børn, hvor den er blaa og høj, Luften er saa ren; man aander Sundhed og Tilfredshed ind med hvert Drag.“

Vi gik Frederiksbærgen rundt; Kanalene vare tilfrosne, Minna vilde prøve, om de kunde bære hende.

„Stam dig dog, du store, fjortenaars Pige! har du Lyst til at falde i Vandet? Naar vil du blive voksen!“

„Det vil nok vare umaadelig længe, Moder.“

Vi vare saa muntre og oprømte; paa Hjemveien mødte vi Slæder.

„D hvem der engang kunde komme til at eie, eller blot kjøre i en saadan, hvilket deiligt Net! hør Bjælberne, Marie, hvor lystigt og smukt de klinge i den klare Luft, vend dig om, Moder, der kommer den allersmukkeste.“

De stolte, pragtfulde Heste løb som i en Dands til Bjælbernes Musik; et kostbart Net bedækkede dem; i den elegante Slæde sad en Herre indsvøbt i Peltsværk; da han saa os, undslap et let Strig hans Læber; han hviæde sig ud af Slæden, og det var næsten, som om han strakte Armene imod os, men i næste Øieblik var det lette Kjøretøj ude af Syne.

„Men hvem var dog det?“ raabte Minna og jeg paa en Gang.

Moder var meget bleg; hun rystede endog saa; „Børn, det var min Broder.“

„Hun sagde ikke mere, vi bevægede ikke at spørge, men fordoblede vore Skridt.“

Femte Kapitel.

Da vi kom hjem, gik Moder ind i Sovewærelset, men Zungen af os fulgte hende. Minna lagde sin Arm om mit Liv; hun var ganske bleg og saa ud som en skræmt Fugl; jeg var ogsaa forunderlig ængstelig tilmode og havde ingen Lyst til at bryde Tauskeden.

Den lille Stue var ligesaa venlig og smilende, som da vi for to Timer siden med lette og glade Hjerter forlode den. Solens sidste Straaler spillede paa Portretet, og vi nærmede os det uvillkaarligt, som om vi ventede at finde Forklaring og Trøst hos det.

Da Moder kom ind igjen, saa hun

rolig, næsten fornøjet ud, men jeg saa dog tydeligt, at hun havde grædt. Hun lagde Ved i Kaffeovnen, og da det blus-
fede lystigt op, nærmede hun sig til os.

„Jeg kan ikke taale“, sagde hun, „at se saa tankefulde Bander og saa bedrøvede Dine paa mine smaa Piger, og det ganske uden Grund. Hvad er der da skeet? — ja det vide I ikke, og derfor ere I bange; Iudbildningskraften tumler sig bedst i Mørke, hvorfor jeg ogsaa vil se at skaffe Lyk. Jeg er glad ved at have gjenset min Broder; thi skønt vi i over femten Aar ikke have set hinanden, holder jeg af ham, og jeg ved ogsaa, at han holder af mig.“

Moder tog Blads paa Sophaen; vi satte os, hver paa sin Side, tæt op til hende; hun holdt Haanden over Panden, som for at samle sine Tanker, og begyndte derpaa: „Det var et prægtigt Sted, mit Barndoms Hjem, et deiligt lidet Slot med Spir og Taarne, der afspejlede sig i Søen; midt i den store Borggaard pladsfede et Springvand, og hundredeaarige Rindetræer dannede en lang, lang Allee, hvorigjennem man fjørte ind til Slottet. Haven, der skraaned ned mod Søen, var fuld af de sjeldneste Blomster, ja et stort Driehus lod os glemme, naar det var Vinter. Der var altid Fremmede i Besøg om Sommeren; deilige Kjøretøier rullede ud og ind; Hunde af alle Størrelser og Arter tumlede sig i Gaarden, liberiklædte Tjenere bevægede sig hurtigt, men dog afmaalt, til alle Kanter, det var, kort sagt et ægte, storartet Herregaardskliv, som I, mine Kære, der ere opværede i Larvelighed, neppe kunne forestille Eder, og saa glimrende, som vor Minna i sine dristige Luftkasteller ikke engang har tænkt sig det. — Fader døde i min spæde Barndom; han var meget ældre end min Moder, idetmindste tredive Aar; hun ved-

blev at bære Sorg for ham, saalænge hun levede.

Moder var ogsaa overordentlig vakker, og hun var stolt af sin Skønhed; iøvrigt var hun blid og mild, og naar man saa hende flygtigt, kunde man ikke ane, at der boede en ubegrændset Stoltthed hos hende: dog det gjorde der.

Min Broder Karl var tolv Aar ældre end jeg; tre Sødkende imellem os vare døde. Han var en vakker Gut, kun lidt for fin og spinkel, hvilke Mangler han forsøgte at skjule ved forøget Dristighed og Mod; han bar sit Hoved høit, og vidste meget godt, at han var Stamherre og Arving til det Hele, hvilket han ogsaa lod sin Omgivelse, ja selv Moder føle, dog altid paa en godmodig Maade. Jeg elskede ham høit, og han besvarede min Kjærlighed med en stor Omhed, hvilket slet ikke behagede Moder, der mente, at vi holdt mere af hinanden, end af hende.

Der var ogsaa smaa Tvistigheder mellem Moder og Karl for min Skuld; han paastod, at jeg blev forømt, at jeg burde lære meget mere, og ikke altid have min Villie. Ved saadanne Leiligheder tog jeg altid Parti mod Karl, da min Frihed var mig meget kjær, og jeg nok holdt af at faa min Villie, men han havde dog Ret: jeg var forhælet og forømt.

Det var en underlig Person i vort Hus, som ogsaa var kommen der paa en forunderlig Maade, og som jeg dog maa fortælle eder om. Da Fader som yngre Mand engang var i Kjøbenhavn, stiftede han Bekendtskab med et ungt, vittigt og lystigt Menneske, der stunderede Fura; Fader syntes om ham, bad ham ud til sig, og han kom. Besøget blev trukket saa langt ud, at Fader ikke mere kunde undvære ham, og at han havde fundet saadan Smag i Luxus og Velvære, at al Energi, al Lykt til at komme frem, var forgaaet ham, og han sølte sig ude af

Stand til at fortsætte sine Studier og sin forrige tarvelige Leveemaade; han blev altsaa; Fader fikrede ham noget Bist, og han var til Gjengæld det vittige Hoved, som altid maatte være parat til at more.

Det var en sørgelig Historie, dog da jeg var ung og uforstandig, fandt jeg det morsomt.

Efter min Faders Død blev Herr Hoppe, der nu var en gammelagtig Mand, roligt hos os, Moder, der ofte led af Sjædsomhed, kunde slet ikke undvære ham; han læste høit for hende, fortalte Egnens Nytt, og roste paa den fineste, mest skulde Maade hendes Skønhed og Elskværdighed. Med Karl spillede han Willard og Fjerbold, mig ghyngede han, fortalte Historier og klippede Billeder til.

Du ser sørgmodig ud ved denne Skilbring, lille Marie; den har ogsaa noget Nedværdigende for Menneskeheden, noget Frygteligt. Jeg begriber ikke, at det dengang kunde more mig saa meget at se hans store Appetit, hans Kræsenhed og Graadighed. Mod Tjenerstabet var han lige saa bhvende, som han var krybende imod os, hvorfor de ogsaa Alle hadede ham.

Da jeg var ni Aar, havde jeg kun lært meget lidt; jeg kunde tale Fransk, dandse og klimpre lidt paa Klaver. Det Andet havde ikke stor Vigtighed; man kunde prægtigt hjælpe sig foruden, mente Moder, maaste af egen Erfaring. Karl derimod havde lært en hel Del; de to første Examina havde han med bedste Karakter; videre vilde han ikke. „Det vilde være upassende for mig at drive et Fagstudium“, sagde han med stor Værdighed. „Naturligvis“, svarede Moder, „det var en Uting i dine Forhold, men du maa reise udenlands,“ og det gjorde han.

Naar jeg undertiden var uartig mod

Kammerpiguen, kaldte Moder mig til sig og holdt en liden Formaningstale, der dengang forekom mig som den høieste Moral.

„Du bør altid være nedladende og venlig mod simple Personer, min Louise, naar de vise dig den tilbørlige Respekt, ja vi bør endogsaa være overbærende med deres Smaafeil, hvilket Vor Herre vil gjengælde os, men sætte de Erbødigheden det Mindste tilside, da er det en Pligt mod vor egen Værdighed at straffe haardt og strengt, at kue dem ganske, og hvis det ikke hjælper, saa strax ud af Huset med dem; forstaar du? med Sligt maa man være bestemt. Kys mig, min Lilla, og bed din Bøn.“

Jeg foldede mine Hænder og bad Faderen, efter at Moder havde betegnet mig, naar jeg skulde se op, og naar jeg skulde sænke Blikket. Ved saadanne Leiligheder sølte jeg mig overbevist om, at Vor Herre havde al Grund til at være tilfreds med mig, hvilken Følelse Moder, med Hensyn til sig, sikkert havde i endnu højere Grad.

Om Vinteren laa vi et Par Maaneder i Kjøbenhavn, og da afløste den ene Festslighed den anden. Det tog meget paa Moders Hælbred, men hun ændfede ikke Hosten eller den tiltagende Mæthed; hun var jo endnu, ved Husetronens Skin, med sin snehvide Teint, som den sorte Dragt fremhævede, sine store Dine og regelmæssige Træk, smukkere end Ungdommen. Naar hun og Karl kom hjem fra Selskaber, vare de undertiden temmelig ærgerslige. „At man skal bedes sammen med Alleslags!“ sagde Moder. „Ja, det er harmeligt“, svarede Karl. „at slige uopdragne Karle skulle trænges ind mellem de bedste Slægter i Landet. Hos os, i vore Selskaber, er det dog ikke saaledes; vi ere enige, Moder, i aldrig at bede Nøgen, hvis Byrd udelukker ham, naar

det da ikke er et Geni eller en Kunstner ; de komme nu paa en anden Maade.“

Jeg lyttede, og frydede mig over at være af høiadeligt Blod og besidde sexten Aahner ; man skulde tro, at et lidet Barn blev uberørt af Sligt, men det er ikke Tilfældet. Karls og Moders bestandige Taler derom, Tjenerflabets, ja næsten alle Underordnedes Smigrerier gjenemtrængte hele min Sjæl med Stolt- hed, der var mange Sorter Menneſter, ſaa jeg ; jeg troede at høre til den bedste Sort, og glædede mig derover.

Pastor Stau var dengang Sognepræst paa Karls Gods ; han kom ofte til os og talde længe og eftertrykkeligt med Moder ; han var ligefrem og ivrig, ganske ligesom nu, og behagede derfor ikke.

„Det er dog den beſynderligſte Mand“, har jeg hørt min Moder ſige til en Veninde, „formaner han ikke m i g til kristelig Ydmyghed, ſom om jeg ikke var den perſonificerede kristelige Ydmyghed. Vøier jeg mig ikke ſelv, og har jeg ikke opdraget mine Børn til at høie ſig for Vor Herre ? gaar jeg ikke i Kirke hver Søndag, og er dertil velgjørende mod Fattige. Jeg finder, at en Præſt burde roſe og opmuntre En, naar man gjorde Sligt, men Sagen er — det gjør mig ondt at ſkulle ſige det, da han ellers har ſtore og gode Sider, han er ſmittet af liberale Ydeer.“

J kunne ikke forſtaa det, mine ſmaa Piger, men Opdragelſen kan forunderligt fordunkle et Menneſtes Opfattelſe ; min Moder ſagde, hvad hun tænkte, med den fulde Overbeviſning, at hun tænkte rigtigt.

Jeg formoder, at Fader dog har været noget anderledes, thi Pastor Stau var hans Ven, og ved ſin Død gav han ham ogſaa Beviſ paa ſin Tillid, ved at indſætte ham til vor Formynder.

Naar den fortvæffelige Præſt tog mig

paa ſit Skjød, og gjennem ſmaa Fortæl- linger og Tegnelfer vilde bibringe mig Modgift mod den Gift, jeg daglig ind- ſugede, mærkede jeg godt hans Henſigt, og luſtede ſamvittighedsfuldt mit Hjerte for alle ſaadanne gruelige Ydeer, ſom vare ganſke det Modſatte af hvad Moder, Karl og Herr Høppe lærte mig. Den ſidſte hadede af hele ſit Hjerte Præſten, og gjorde ham beſtandig latterlig, ved at efterabe hans, unegtelig ikke aldeles fejl- frie Manerer, til ſtor Moro for os Andre.

Da jeg var 10 Aar, reiſte Moder til et Bad i Tydſkland ; hun var meget daarlig, og vilde ikke have mig med, hvorimod Karl ledſagede hende. En Maaned efter kom han ene tilbage.

Vi græd lidt, men Deltagelſen, ſom fra alle Sider ſtrømmede os imøde, trø- ſtede ſnart de Forældreløſe, ſaa ſnart, at vore Venner undrede ſig over, at den øm- meſte Moder ikke blev mere ſavnnet ; men J kunne beſtemt forſtaa det ; hun havde været mere for Verden, end for os, derfor ſørge de vi mindre, end den fandt, at vi burde have gjort.

„Lille Louiſe“, ſagde Karl kort efter til mig, „du er min Kjæledægge, min Stat, i mange Henſeender min Stoltthed ; du ſkal være det i alle ; vi ville tage al- vorlig fat paa din Opdragelſe ; dine Kundſkaber ſkulle ikke være overfladiſke, ſom de fleſte unge Pigers, men glim- rende ; du maa derfor anſtrænge dig fra nu af til dit ſertende Aar, anſtrænge dig voldsomt, men da kan du ogſaa være viſ paa, at enhver Opmuntring og Adſpre- delſe, du i din Fritid kan onſke, ſkal blive dig til De.“

Denne hans Tale gjorde et dybt Ind- tryk paa mig, jeg ſølte mig pludſelig ær- gjerrig ; desuden vilde jeg gjerne tælles min Broder og beghndte ſtrax at læſe med Alvor og Flid. Den Lærerinde,

Karl anstaffede, var ligesaa kundskabsrig som kostbar; hun kunde alle mulige Ting til Fuldkommenhed, men var selv en ubetydelig Person, som aldeles ingen Indflydelse fik paa min Karakter. Herr Høppe, som begyndte at føle sig temmelig tilovers, tilbød at undervise mig i adskillige Ting, og fra om Morgenen Klokken otte til Fire om Eftermiddagen blev jeg daglig fyldt med Kundskaber, men efter fire var Tiden min egen; da sørgede Karl for Kjøre-, Ride og Seil-ture, Børneselskaber, ja Baller. Overalt blev jeg forgudet, da Folk mærkede, at det var den bedste Naade at vinde min Broders Venfkab, især overvældede de Familier, hvor der var unge Døtre, mig med Omhed. Jeg blev en meget taabelig, liden Person; i min Forfængelighed og Stolthed har jeg vist, uden at ane det, krænknet Mange, hvilket er en tung Lante.

Karl var altid meget kjærlig imod mig; mod Folkene var han godmodig, gavmild mod de Fattige, især naar de forstode at smigre ham paa en vis Naade. Han levede for det Meste i Kjøbenhavn, og naar han kom ud paa sit Gods, havde han gjerne flere Venner med sig, som dog ikke alle vare Standsfæller, da Karl med Hensyn til sin egen Dngang ikke var saa streng. „En Ungkarl kan gjerne gjøre en enkelt Undtagelse med en flot Fyr, især naar det er en Militær,“ sagde han.

Paa et af disse Besøg, jeg var vel da en tretten Aar, saa jeg for første Gang din Fader, Minna; han saa klogere og mandigere ud end de Andre; jeg husker, at jeg betragtede ham nøie og undrede mig over, at han ikke gabede, og ikke saa ud, som om han kjædede sig; han drak ogsaa mindre, og gjorde Herr Høppe til Skive for sit Vid.

„Er det Deres Moder?“ spurgte han

mig en Dag, idet han pegede paa hendes Billede, der i Legemsstørrelse hang i Sal-len. Da jeg bejaede det, saa han meget kjærligt og meget medlidende paa mig og spurgte, om jeg kunde huske hende.

„Det er sjønt at kunne erindre dem, vi have mistet; jeg var kun to Aar, da min Fader, der var Læge i Vestindien, døde; min Moder døde, da jeg blev født; ubevidst om mit store Tab blev jeg paa et Skib bragt her tilbage, hvor min eneste Slægtning, min Bedstemoder, tog mig til sig. Hun har sørget godt for mig, men alligevel har jeg ofte ønsket, at jeg kunde have kjendt mine Forældre, at jeg havde havt Minder om deres Omhed, at jeg med Bevidsthed kunde have modtaget deres Velsignelse.“

Hans Ord greb mig forunderligt; det lille Barn paa det store Hav, det var en yndig Historie; havde hans Fader blot ikke været Læge i Vestindien.

Foruden Lærerinden og Herr Høppe havde jeg i Vintermaanederne, naar vi laa i Byen, forskjellige Spille-, Tegne- og Dandslærere. Den sidste kom ogsaa undertiden om Sommeren ud til os, da Karl ønskede, at jeg ved Holdning, Gang og Dands skulde udmærke mig fremfor alle andre unge Piger.

Det er sørgeligt at stræbe efter en Fuldkommenhed, for ved den at have sig over Andre, dog jeg vidste ikke, det var Synd, men naar vi uvidende begaa noget Urigtigt, har vor Herre Medlidens-hed med os, og vil aabne Vinene paa os, saafremt vi ville lade os advare. Det er min Tro, at uendelig Naade er bleven mig til Del; jeg stod langt fra Herren, men han vaagede over mig, han førte mig hen til sig.

Da jeg gif til Konfirmation hos den gode Pastor Skau, havde jeg omgivet mit Hjerte med en dobbelt Forskandsning; den ene for at tilbagevise alle fortrolige

Beskjendtskaber med de unge Piger, af hvilke Ingen hørte til vor Kreds, og den anden, for at værne mig mod alle Præstens Formaning i en vis Retning. Uerligt troede jeg mit Løfte var, at forsage Djævelen og alle hans Gjerninger, og alt hans Væsen, og jeg anede ikke, at Hovmod boede i mit Hjerte, og at netop det er hans Væsen.

Hele Slottet var fuldt af Fremmede paa Konfirmationsdagen; jeg svimlede næsten af Glæde; nu var den besværlige Arbeidstid forbi; nu stod jeg prydet ved Maalet og stulde hørte, hvad jeg havde faaet. Du ser vantro ud, Marie, du kan ikke ret fatte, at det var mig, der havde slige taabelige og syndige Tanker paa en saa høihellig Dag, og dog var det, Gud tilgive mig, saaledes.

Dagen efter overrakte Karl mig Moders Smykker og holdt en Tale, der karakteriserede den Maade, han holdt af mig paa.

„Du er nu voksen, Louise; — smuk, begavet, elskværdig, af en af de første Familier, kan du gjøre Regning paa at gjøre et ualmindelig briljant Parti; vel sandt, du er ikke rig for Din egen Person, men jeg er det, og saa høit jeg elsker dig, er det det

samme; desuden er Komtesse Drunklo's Familieforbindelser mere end Rigdom. Du skal være kræsen, Louise, vrage og vælge, indtil du finder en Mand, som i enhver Henseende staar dig an, fornem, rig, og tillige smuk og elskværdig. Din Apanage, 400 Rigsdaler, er naturligvis utilstrækkelig til dit Toilette; jeg lægger 400 til, og ønsker du noget Aparte, et særdeles kostbart Smykke, siger du blot et Ord, og du skal faa det. — Glæd dig ved Livet, min Ven, pynt dig, søg Morro, træd frem og gjør dig bemærket; jeg haaber at faa stor Gæde af dig.“

„Jeg kan ikke lide din Broder“, afbrød Minna livligt Moders Fortælling, „var det en Tale ved saadan en Leilighed, sy!“

„Dg dog elskede han mig, Minna, dog er han et velbilligt Menneske, trods alle de taabelige Fordomme, hvori han selv og Andre have hildet ham. Jeg ser et Blus paa Marias Kind, der kapes med det paa din; jeg blusede ogsaa ved min Broders Ord; og jeg negter ikke, at min Stoltthed reiste sig ved Tanken paa alle mine Fortræffeligheder. Siden har jeg ret maattet skamme mig over mine syndige forfængelige Tanker.“

(Fortætttes.)

Professur Schübeler's Studier over Klimatets Indflydelse paa Plantelivet.

(Et Uddrag fra Tidsskriftet „Naturen“).

Professur Schübeler i Kristiania har gennem en længere Aarrække, først og fremst ved en Mængde Dyrkningsforsøg, men ogsaa ved et udstrakt Literaturstudium søgt at trænge ind i Spørgsmaalet om Væxtlivets Forhold til Klimatet.

Han er herunder kommen paa Spor efter mærkelige, hidtil ikke paaagtede Naturlove. I det følgende skal, for største Del med Forfatterens egne Ord, i Udtog meddeles det vigtigste af hans Resultater efter det som Festsprogram ved Universi-

tets-Jubelfesten i Kjøbenhavn udkomne Skrift: „Værlivet i Norge med særligt Hensyn til Plantageographien.“ Af stor praktisk Interesse er, hvad han har paavist angaaende de Fortrin, det Frø frembyder, der er avlet under høi nordlig Bredde, fremfor det, der er avlet længere mod Syd.

„Det er en almindelig antagen Mening, at Tidspunkterne for Udsæd og Indhøstning sjerne sig fra hverandre, efter som man gaar fra Equator mod Polerne. Dette er dog ikke Tilfælde. Det har f. Ex. vist sig, at det almindelige firevædede Byg paa Halsnø (i S. Bergh. Amt) bruger 19 Dage mere til sin Udvikling end ved Kjøvsfjord i Finmarken, uagtet Temperaturen her er meget lavere og desuden Skydækket større end paa Halsnø.

Naar i de nordlige Lande en dyrket Bært f. Ex. Byg, skal flyttes til et Sted, som ligger mange Grader nordligere, har Erfaring vist, at dette helst bør ske lidt efter lidt. Dersom man paa engang vil flytte f. Ex. Byg, Erter o. s. v. fra Kristiania til Alten, eller fra den 60de til 70de Breddegrad, udfordres der en ualmindelig gunstig Sommer, for at dette skal lykkes; men Erfaring har dog vist, at dette kan lade sig gjøre. Flytter man derimod Bygget 3—4 Grader om Gangen, saaledes at det dyrkes i 4—5 Aar paa hver Station, kan man være sikker paa, at denne Fremgangsmaade, under sædvanlige Forhold, vil faa et heldigt Udfald. Naar Bygget tilsidst har været dyrket ligesaa længe i Alten som ved nogen af de andre Stationer, vil det have faaet de samme Egenskaber, som det der gennem lange Tider dyrkede Korn*).

*) Dersom et totalt Misbærtaar indtraf i Fjeldbeguene eller de nordlige Dele af Skandinavien, vilde vel en ligefrem Hungersnød ved Tilførsel af Korn, ialtfald tilbels, hindres, men

Endnu vanskeligere synes det at være med et Skridt at flytte Byg, selv under samme Breddegrad, fra Havets Lavland til en Fjeldbegn, paa en Høide af f. Ex. 2400—2500 Fod over Havet. Jeg tør ikke benegte, at dette nogenstinde er lykkeligt; men noget sikkert Tilfælde er mig ikke bekendt. Her bør man følge den samme Regel, saaledes at den første Station bliver omtrent 1000 Fod over Havet, og derfra gaar man efterhaanden opad til den høieste Grændse. Omvendt har man ligesaa sikre Erfaringer for, at Korn fra en høit liggende Fjeldegn eller fra en meget høi nordlig Bredde bruger meget kortere Tid til sin Udvikling, naar det først saaes i Lavlandet og det sidste i en flere Breddegrader sydligere liggende Egn, men at denne Egenskab efterhaanden taber sig, intil den, efter 3—4 Aars Forløb, kan betragtes som udslettet. I Søndfjord i Nordre Bergenshus Amt har man f. Ex. havt bestemt Erfaring for, at Havre, som flyttes fra en Fjeldegn til Lavlandet, bruger indtil tre Uger kortere Tid til sin Udvikling end den i Dalen dyrkede Havre. Saabant hurtig modnet Korn har af denne Grund faaet Navn af „Snarhorn“,—men den Egenskab at modnes tidligere har ikke holdt sig længere end nogle faa Aar. Min Ven, Provst Chr. Sommerfelt, som tidligere har været Præst i Søndre Mordal i Valdres, har meddelt Forfatteren, at Bønderne i dette Præstegjæld meget almindelig købte Saakorn fra Wangs Præstegjæld i Valdres, der ligger omtrent 7

en saadan Landplage vilde dog virke meget mere gennemgribende i Skandinavien end i sydligere Lande. I de nordlige Lande berøves man nemlig da ikke alene det paaregnede Korn til „det daglige Brød“, men den hele Egn sættes gennem flere Aar tilbage i en saadan Grad, at Følgerne paa Forhaand ikke kunne beregnes, fordi man tillige har tabt det netop for Egnen passende Korn til Udsæd. (Anm. „Korn“, det er Byg, Hvede og Havre. F. H. S. Neb.)

Mile mod N. W. men paa en Høide af 14—1500 Fod over Havet, fordi Erfaring gjennem en lang Varræffe havde vist, at dette modnedes omtrent 8 Dage tidligere end det paa Stedet avlede Korn. Præsten J. A. Helzen siger i sin Beskrivelse over Ranen i Nordland: „i det Hele taget kan man antage, at Kornet (d. e. Byg) fra dets Udsæd i Jorden ei behøver, i almindelig godt Aar, mere end 7—8 Uger til fuldkommen Modenhed“; fremdeles: „I Nærheden af Throndhjem har jeg ladet udsaa Byg avlet i Ranen og fundet, at Ageren, tilsaat med dette Byg, blev mere end 14 Dage tidligere modent end det ved Throndhjem avlede Byg. Det samme har jeg erfaret ved i Ranen at saa Byg, som var avlet i Tromsø Sogn.“ — Fra Bestyrelsen for Romsdals Amts Landhusholdnings-Selskab berettes for 1861 til Directionen i det kgl. Selskab for Norges Vel i Kristiania, at man fra flere Jordbrugere i Romsdalen, som havde forstrevet Byg fra Alten, havde bragt i Erfaring, „at Byget modnedes i usædvanlig kort Tid, og at man dermed havde fundet sig tilfreds.“ Den samme Erfaring har man fra de sydlige Provindser af Sverige med Byg fra Fentland og Haparanda, og i samme Retning udtaler sig ogsaa P. Klam om Maisen i Amerika. —

Idet Korn efterhaanden flyttes nordover eller til en større Høide, antager det en Egenkab, der vel kommer tilsyne ved en saa let iwinefaldende Kjendsgjerning som den tidligere Modning, men som det maasse neppe vil lykkes at paavise ved noget andet for Sandserne opfatteligt Middel. Ligesaa lidt ved man, om det er den samme eller en maasse noget forskjellig Egenkab, som Kornet under de to her nævnte Forhold har antaget. Man maa altsaa gaa ud fra, at Kornet i begge Tilfælde, til en vis Grad og i

en vis Retning, kan forandre sin Natur. Men naar dette flyttes nordover til Egne, hvor Varmegraden stadig bliver lavere og lavere, synes der at være Grund til at tro, at det her har en mægtig Understøttelse af Lyset. Dersom jeg har været saa heldig at opfatte denne Sag rigtigt, da er det Standpunkt, hvorpaa vor nærværende Kundskab om Lyset i Virkeligheden befænder sig, ikke synderlig langt fremskredet. Naar jeg her bruger dette Ord, tænker jeg mig det alene i den Forstand, hvori det tages til dagligt Brug. Det er, efter min Opfatning, dette Lys, eller rettere sagt den lange, uafbrudte Dag, der i en paafaldende Grad fremmer Væxtlivet i Polarlandene. —

Men for at bedømme dette Forhold rigtigt, maa man ikke glemme en Omstændighed, som det forekommer mig maa tillægges stor Vægt. Naar Solen stadig er over Synskredsen, vil Jorden og det denne nærmest liggende Luftlag naturligtvis ikke kunne affjoles i den Grad, som naar Solen er borte i flere Timer. I de sydlige Lande finder man derfor ogsaa en langt større Forskel mellem Dags- og Nattemperaturen i Sommermaanederne end i Polarlandene. De for Væxtlivet nyttige Varmegrader, om de end ikke ere synderlig høie, vare derfor meget længre her end under sydligere Bredder, ja fortsættes sikkerlig ikke sjelden uafbrudt baade Nat og Dag. I de nordlige Lande vil derfor ogsaa en temmelig lav Varmegrad kunne udøve den samme Indflydelse paa Væxtlivet som en forholdsvis meget høiere i Syden. I den bedste Tid af Sommeren kan i Alten (Vest Finmarken) Byg vore $2\frac{1}{2}$ og Græster 3 Tommer i Døgnet. Løvsprettene foregaar ogsaa med stor Hurtighed; men herom kan jeg desværre ikke opgive noget bestemt fra Finmarken. Med Hensyn

hertil siger Schrenk, blandt andet, om Gubernementet Archangelsk: „Den 4de Juni vare Birketræerne, som to Dage i Forveien neppe diste noget Livstegn, fuldkommen grønne.“

Det maa vistnok anses for hævet over enhver Tvivl, at der i Væxtlivet findes visse Eiendommeligheder, som uden at bero paa Varme- og Fugtighedstilstanden, alene ere afhængige af Borestedets geografiske Bredde. Men et med den geografiske Bredde varierende Afhængighedsforhold af den her omhandlede Art maa, med Hensyn til dets oprindelige Aarsag, nødvendigvis føres tilbage til Solen, hvis Virkning paa Jorden varierer med Bredden. Det har derfor ligget nær at tro, at Lys, der i flere Henseender har en mægtig Indflydelse paa Væxtlivets Udvikling, maatte være den Naturkraft, der fremkalder de Eiendommeligheder, som vi her have for os. I den Tid, da Væxtlivet skrider frem paa de høie Breddegrader, have disse Egne nemlig enten et stadigt vedvarende Dagslys, eller Dagen afbrydes kun af et mere eller mindre kort Tusmørke. I denne Tid tilflyder der følgende de polare Egne en stor Mængde Lys.

En nærmere Undersøgelse af alle disse Forhold har imidlertid godtgjort, at uagtet der vistnok paa den lysfeste Dag i Aaret tilflyder Polen, i Løbet af Døgnet, en større Mængde Lys end noget andet Sted paa Jorden, saa er det dog, naar vi betragte Forholdet i Løbet af de tre lysfeste Maaneder, Vendecirkelen, som modtager den største Sum af Lys, medens paa den ene Side Equator og paa den anden Polarcirkelen modtage den mindste Mængde. Naar man vil undersøge, hvor stor en Sum af Lys den samme Plantear, efter som den dyrkes paa forskellige Steder, modtager i Løbet af sin Udviklingstid, saa maa naturligvis

Udsæds- og Indhøstningstidene medtages i Regningen. Det viser sig da f. Ex. med Bygget, at naar det ved Nilen saaes i de første Dage af December og høstes i Slutningen af Februar, bruger det til sin Udvikling 90 Dage med en Middeltemperatur af 21 Grader. I Elsas (48 Gr. nordlig Bredde) saaes det i Begyndelsen af Mai og høstes i de første Dage af Juli efter 92 Dages Forløb, i hvilke Middeltemperaturen har været 19 Gr. Ved Kingston i New York (42 Gr. nordl. Br.) bruger det ligeledes 92 Dage med 19 Gr. Middeltemperatur i Mai, Juni og Juli, og i Alten (70 Gr. nordl. Br.) saaes det i Begyndelsen af Juni og høstes efter 90 Dages Forløb efter i Juni at have haft en Middeltemperatur af 9.1, i Juli 12.6 og i August 12.6. Middeltallet af de her nævnte Temperaturer er neppe $11\frac{1}{2}$ Gr. Naar nu Udsæden foregaar mellem første og anden Uge af de ovennævnte Maaneder, saa vil man finde, at Byg, som dyrkes ved Kingston (42 Gr.), modtager den største Mængde Lys. Naar denne sættes = 1, saa er den i de 90 Dage ved Nilen (30 Gr.) = 0.53, i Elsas (48 Gr.) = 0.98 og i Alten (70 Gr.) = 0.85.

Efter det her anførte kan man, ialtsald for Byggets Vedkommende, ikke paa-vise nogen bestemt Forbindelse hverken mellem Lys (ligesaa lidt, som før er vist, mellem Varmen) og maasse heller ikke mellem Sum af Lys og Varme og Plantens Udviklingstid. Men de mangfoldige Kjendsgjerninger, som godtgjøre, at Planternes Udvikling i visse Henseender staar i et bestemt Afhængighedsforhold til den geografiske Bredde, øge dog uafviselig paa, at denne Udvikling maa have sin Grund i en eller anden Virksomhed af Solen. Da denne imidlertid ikke for sig alene kan bero paa nogen

direkte Virkning af Varmestraalerne ligesaa lidet som paa en lignende Virkning af Lys, medmindre det skulde ligge i dettes ovenfor paapegede uafbrudte Vedvaren, saa synes det ikke urimeligt, at denne Aarsag, ialtfald for en Del, maa søges i sekundære telluriske Virkninger af Solens Udstraaing, uden at det dog, paa Videnskabens nærværende Standpunkt, kan paavises, hvilke disse ere eller kunne være *).

I Fjeldbeguene i den sydlige Del af Norge, hvor Korndyrkning endnu er mulig, ere Forholdene anderledes og, som det synes, vanskeligere, end naar man vil prøve paa at indføre en ny Kornsort i Finnmarken. Temperaturen er lavere, og Sommeren kortere end i Lavlandet, medens den mulige Forstjæl mellem Solhjets Intensitet (d. e. Kraft) paa Fjeldet og i Dalen vel ikke kan være af synderlig Betydning. Man kan saaledes her neppe hyde noget væsentligt Erstatningsmiddel for den lavere Varmegrad og den kortere Sommer, hvilket man i Polarlandene dog synes at have i den lange Dag. Ifte desto mindre ser man dog, at Kornet efterhaanden kan vænnes til, eller kan tilegne sig den eiendommelige Egenkab, at lade sig nøie med en ringere Varmegrad end i Lavlandet og dog modnes, en Egenkab, som det under de modsatte Forhold atter taber efter nogle faa Aars Forløb.

Alfite-Kløver (*Trifolium hybrium*, L.) er vildtvogende i Sverige lige fra Skaaene til omkring den 63de Breddegrad, og i Norge til Valdersund i Fosen; men da den er meget almindelig i Alfite Præstegjæld i Upland, har den heraf faaet sit Navn. Fra Sverige blev den 1834

indført til Storbritanien af George Stephens. I Sverige blev denne Art dog neppe dyrket før omkring 1850 og da fornemlig efter Tilskyndelse af den dygtige og driftige Grosjerer C. A. Hagendahl i Drebro, som i Aarene 1827—48 havde grundlagt sin nu navnkundige Handel med Frø af Foderværter. Men alt Nyt, hvor nyttigt det end kan være, fordrer sin Tid, for at bane sig en Vej, og saaledes gif det ogsaa her; den eneste Maade, hvorpaa Hr. Hagendahl i Forstningen kunde skaffe Frø af Alfite-Kløver, var at lade dette samle af de i Omegnen af Drebro vildtvogende Planter. Denne Forretning tiltog dog med hvert Aar, og i Genhold til en udførlig Fedejorelse om Gangen i hele denne Sag, som Hr. Hagendahl har havt den Godhed at tilstille mig, var det først ved et noiagtigt Studium af mine to Skrifter „Die Kulturpflanzen Norwegens“ og „Die Pflanzenwelt Norwegens“, at han fik fuld Visshed for, at det i Norden avlede Frø har store Fordele fremfor det i sydligere Lande avlede Frø af samme Slags. Denne Forretning, der sikkerlig, paa Grund af den Orden og Noiagtighed, hvormed det hele drives, vil faa en stor Fremtid, har i de sidste Aar udviklet sig saaledes, at der aarlig, alene til Kjøbenhavn, afsættes 3—400,000 Pund Kløver- og Græsfrø, og i Februar 1879, for Udsalget af Frø begyndte, havde der et Dplag af 105,000 svenske Pund Frø af Alfitekløver, som var af en udmærket Bestaaffenhed. Da man af de ovenfor nævnte Skrifter i andre Lande havde seet, at det i Norden avlede Frø i flere Henseender maatte foretrækkes for de samme Slags fra sydligere Lande, blev der hermed, efter Opfordring af Dr. L. Wittmack, som er Bestyrer af Museet for Landhusholdning i Berlin, gjort sammenlignende Prøver ved flere agrifkultur-

*) Secundær, det er: paa anden Haand, tellurisk: som angaar Jordfloden. Her menes altsaa saadanne Virkninger, som vel stribe sig fra Solen, dog ikke umiddelbart, men med Jorden som Mellemled. Red.

chemiske Forsøgsstationer i Tydskland, England og Frankrig, og overalt har man faaet stadfæstet de her tidligere gjorte Jagttagelser. Med Frø, der var avlet i Omegnen af Drebro, er der i den nyeste Tid, ved den belgiske Regjerings Forsøgsstation i Gemblour, af denne Anstalts Direktør, Professor Dr. A. Petermann samt Hr. Ingeniør E. G. Zetterlund, gjort meget nysigtige sammenlignende Forsøg, som, efter den af det belgiske Videnskabs-Academi herom udtalte Dom, haade i videnskabelig og praktisk Retning, gjøre Krav paa den største Opmærksomhed. Rummet tillader ikke her at gaa ind paa alle Detailler i denne Sag; men naar man tager Hensyn til de her meddelte Jagttagelser og tillige ser, hvorledes Hr. Hagendahl i Drebro har forstaaet at bringe disse til praktisk Anvendelse, ligger det nær, ogsaa for Norges Bedkommende, at henlede Opmærksomheden paa denne Sag.

Her maa endnu omtales nogle andre Jagttagelser, som, i en ikke ringere Grad end de foregaaende, synes at gjøre Krav paa Opmærksomhed. Det har nemlig vist sig, at „det her avlede Frø eller Korn er større og vægtigere end det fra en sydligere Breddegrad hentede Frø af samme Slags.“ Dette har jeg hidtil haft Leilighed til at iagttage med Værter hørende til ti forskellige Familier.

Flere Aar efterat jeg havde gjort denne Jagttagelse med Hensyn til den største Vægt af det i Norden avlede Frø, er jeg kommen til Rundskab om, at dette dog ikke er noget nyt: Flere af vore dygtigere Gartnere og Landmænd have nemlig forstret, at de for 30—40 Aar siden have iagttaget, at Frø af de almindelige Kjøkkenvæxter og Kornarter, som man har faaet fra sydligere Lande, have tiltaget forholdsvis betydeligt i Størrelse i de

første 2—3 Aar, som de have været dyrkede i Omegnen af Kristiania.

Forsaavidt mulig at opklare og fuldstændiggjøre de her omhandlede Jagttagelser, vilde det være af stor Interesse at faa en nysigtig kemisk Undersøgelse af det i det høie Norden dyrkede Korn, sammenlignet med de samme Varieteter fra de meget sydligere Bredder. I Aaret 1862 tillod jeg mig at fremsætte den Formodning, at det fornemlig er de kvælstoffri Bestanddele af Kornet, som i de nordlige Lande udvikles i en større Mængde i Forhold til de kvælstofholdige, end under sydligere Breddegrader, samt at Aarsagen hertil er at søge i den Lange Dag. De senere foretagne interessante Undersøgelser af Julius Sachs om Lysets Indflydelse paa Stivelsesdannelsen hos Planterne sammenholdt med Resultaterne af N. Laskowky's Analyser af en Mængde forskellige Hvedesorter, synes nu at have hævet denne Formodning til en Kjendsgjerning.

For saavidt muligt at komme paa det rene med, hvilken Indflydelse en tidligere eller senere Udsæd af de almindelige Kornarter har paa disse og navnlig paa den Tid, som de bruge til sin Udvikling, foretog jeg i Aaret 1864—67 en Række Forsøg med Byg, Havre og Sommerhvede. Disse bleve saaede til forskellige Tider, med otte Dages Mellemrum, fra Midten af Mai til Midten af Juni. Resultatet blev, at for første og anden Udsæd var der ingen Forskel herken paa Udviklingstiden eller Udbyttet af Korn; men jo længere ud over Sommeren Kornet blev saaet, desto længere Tid brugte det ogsaa til sin Udvikling og gav tillige et paafaldende mindre Udbytte end de Prøver, som først bleve saaede. Dette gjentog sig regelmæssig de fire Aar, Forsøgene bleve udførte.

Saa vidt mig bekendt er Professor Griesebach i Göttingen den første, som paa sin Reise i Norge (1842) har gjort den Jagttagelse, at „de fleste Votræer i Norge have langt større Blade end i Syden.“ Iser bemærkede han dette hos Heg, Hassel og Asp, og om denne siger han, at han i Dvøre Thelemarken fandt Blade, som holdt mere end 2 Tommer i Diameter. Senere har Charles Martins iagttaget det samme paa flere af de almindelige Kjøkkenvæxter i Alten, og fra Bredderne af Sognefjord i Bergens Stift har man en lignende Beretning om Blade paa Frugttæerne. Ved Kristiania har jeg i en Aarrække iagttaget paa flere indenlandiske og fornemlig paa udenlandiske Træer og Busse, at Bladeene her ikke alene i en paafaldende Grad blive større, men at de tillige faa en meget friskere og stærkere grøn Farve, end jeg har seet paa de samme Arter i Mellem- og Syd-Europa. Jeg har dog ikke

nogetsteds seet Bladeene paa flere Træ- og Buskarter gennemgaaende faa store og af en saa mørk Farve som ved Bredderne af Throndhjemsfjord, og navnlig er dette Tilfældet med Balsampoppen, som er meget almindeligt plantet i Omegnen af Throndhjem. For enhver, der har Die for saadanne Ting, maa dette strax være paafaldende. Her have vi atter en Virkning af den lange Dag i det høie Norden.“

Saa vidt Prof. Schübeler. Som praktisk Resultat af Ovenstaaende ville vore Farmere uden Tvivl kunne uddrage følgende Regler: 1) Naar man trænger til at fornye sit Saafæs, bør man, saavidt muligt, kjøbe saadant, som er avlet under en høiere Bredde, det vil sige længere mod Nord; man bør hente det nord fra. 2) Man bør faa tidligt.

F. H. S. Red.

Ser Aar blandt de røde Indianere.

(Af Missionær Baierlein).

(Fortsættelse).

III.

Indianernes Landsliv er opfyldt med Aander. For dem ere Stovene levende, ikke blot ved Mangfoldigheden af Bildt, men ogsaa ved Mangfoldigheden af „Manitos“, det er Aander. Ligesom hos Mennesket Sjælen forholder sig til Legemet, saaledes forholde i Naturen Manitoerne sig til den døde Materie. Disse Aander kunne antage alle mulige Skikkelser; saaledes kan Indianeren ikke være vis paa, om ikke en Træstamme med et besynderligt Udseende skjuler en Aand.

I Klippen med paafaldende Former ere de vist. De bo i Vandfaldene, og tydeligt hører han deres Stemmer. Og saa i Urskovens dybe Stilhed mærker Indianerøret deres Stemmer. Enhver, som har tilbragt lange Nætter i Urskoven uden Telt eller Hytte under et Træ paa det bløde Mos eller den endnu blødere Sne, han ved, at Urskoven giver mange flere Toner fra sig, end han kan gjøre Rede for. Indianeren ved at forklare sig alle: Det er Manitoernes Stemmer.

Enkelte af disse Manitoer træde frem

fra Mængden og blive befyndte. Manabosho er et Slags Skaber, som af og til udmærker sig ved store Krafthandling. Han overlevede ogsaa Syndfloden ved at klatre sig fast til en Træstamme og bragte saa en Smule Jord op af Vandenes Dyb og skabte deraf den nuværende Verden. De fire Himmelige ere netop lige saa mange Manitoer. men Vesten d. e. „Rabeon“ er Fader til de øvrige. Kvesino er et Slags Samson, Wieng er Sønnens Gud og Pagud er Dødens Gud. Aftenstjernen var engang en Kvinde. En ærgjerrig Dreng blev til de andre Planeter. Tre Brødre reiste i en Kano og bleve til Stjernebilleder. Raven, Gaupen, Haaren, Ornen, og Rødkjellen have ogsaa indtaget Plads blandt Stjernerne. Ulven var forhen en Dreng, men hans Moder forsvante ham, og saa blev han til en Ulv. Alle Manitoer ere efter Omstændighederne Skytsguder, men kunne ogsaa let være det Modsatte og tilføie Skade. Man maa maa derfor søge at holde sig tilbøns med dem. De forekomme ogsaa ofte i Skikkelse af Dyr, og det bringer stedse Indianeren i slem Forlegenhed. Saaledes ved han ikke vist, om Slangen, der ser paa ham med saa besynderligt glindsende Øine, er en naturlig Slange eller kun en Manitos Skikkelse. Han handler derfor forsigtigt og gaar af Veien for den. Er Indianernes Totem, d. v. s. Baabenmærke en Bjørn, (hele Familien kan have dette Totem), saa beder han altid den Bjørn, som han har dræbt, om Forladelse. Selv Hjorten kan faa den Gæ. Har han saaret den og den ser paa ham straffende eller spørgende („hvad Ondt har jeg gjort dig, hvorfor du berøver mig Livet?“) saa er Indianeren ikke saa raa og udannet, at han forsømmer at bede den høfligt om Tilgivelse.

Over alle Manitoer staar vistnok Richimanito, den store Mand, som foruden alt Andet ogsaa har skabt sine røde Børn, hvem han især holder af. Men Richimanato er netop en stor Mand og kan derfor ikke bekymre sig om slige Smaating, som høre til det menneskelige Liv.

Om Verdens Skabelse have vel Indianerne alle Slags Tanker, men bestemte Sagn, der ikke vare gennemtrængte af kristelig Indflydelse, har jeg ikke fundet blandt dem. Derimod have de mange betydningsfulde Sagn om de enkelte Væsners Ophav, ligesom om deres egen Oprindelse. Af disse Sagn fremgaar det klart, at Richimanato vel er et meget mægtigt, men dog inret almægtigt Væsen. Dette er vel ogsaa uopnaeligt, for den menneskelige Opfindelsesøene. Den høieste Fantasi bringer det kun til et Slags Jupiter, der har sine Stranker og — sine Svagheder.

Om deres egen Skabelse have de saaledes besynderlige Tanker.

„Richimanato“, siger de, „stod paa et ophøiet Sted og saa ned paa sin Skabning. Hvilken Afstand der dog var mellem ham og alle andre Væsener! Denne Kløft vilde han udfylde og skabe Væsener, som skulde staa midt imellem Dyreverdenen og Mændernes Verden. Han tog derfor et Stodgran i sin Haand, formede det og blæste derpaa. Saa stod den hvide Mand for ham. Han havde et blegt og sygeligt Udseende, og den store Mand blev bedrøvet. Da sagde han: „Hvide Mand: Du er ikke, hvad jeg egentlig ønskede; jeg vil dog lade dig beholde Livet; træd tilside!“ — Derpaa tog han paany en Smule Støv af Jorden i sin Haand, gav det Form og blæste paa det. Saa stod den sorte Mand for ham. Richimanato saa mærkt dertil; thi den sorte Mand var meget hæslig. „Træd

til Side!" raabte han. Atter tog han et Støvgran i sin Haand, dannede det og blæste derpaa. Da stod for ham — den røde Mand.

Richimanato smilede fornøiet og nikkede til sin Yndling. Derpaa sagde han: Kom her mine Børn! Hvide Mand, du er ikke min Yndling, men fiden jeg først gav dig Livet, saa skal du ogsaa have Fortrinet. Vælg her af disse tre Kister den, du vil. Den hvide Mand saa først forsigtigt ned i alle tre og sagde saa: „Jeg vælger denne!“ Det var en Kiste med Bøger, Papirer, Pennefjærer og Blæk. „Tag dette“, sagde Richimanato „og brug det ret.“ Derpaa kaldte han den røde Mand og sagde: Kom, min Yndling, og vælg!“ Den røde Mand saa ned i en Kiste opdagede der Pile og Buer, Krigskøller og Jagtknive. „Jeg vælger denne, raabte han, uden engang at se i den anden Kiste. „Ganske rigtig, min Yndling“, sagde Richimanato; „Tag det og brug det ret.“ Derpaa sagde han til den sorte Mand: „Kom og tag denne!“ Det var en Kiste fuld af Haffer, Ører og alle de Ting, som den sorte Mand behøver, naar han arbejder for den røde og den hvide Mand.“

Den røde Mand er altsaa vis paa, at han er Richimanatos — den store Handels Yndling, og at hans Levevis er ham behagelig. Indianernes Fornøielse er at streife frit omkring i de umaadelige Urstove ligesom Billedet, og dette er ogsaa, hvad Richimanto vil have af ham. Dog mærker Indianeren nok, at der etsteds maa være noget Galt, thi Richimanato har trukket sig tilbage fra ham og synes ikke at beskymre sig synderligt om sin Yndling, saa at denne er kommen aldeles i Manitoernes Magt. Om disse taler Indianeren aldrig, men altid om Richi-

manato, derimod fr y g t e r han Manitoerne og tjener dem.

Denne Tjeneste søger naturligvis at finde sit Udtryk ogsaa i Offere. Nu gjør Indianeren sig vistnok ingen Guder, men han har dog ofte saadanne. Ofte udvælger han dertil en Klippe eller Sten af besynderlig Form og betænker den med Offere. Paa en høi Flodbred, som jeg ofte passerede, stode tre Stene, som syntes at være bragte derhen fra et langt bortliggende Sted. De vare omtrent to Fod høie og ved lidt Hjælp af Inderkraften saa de ud som et Mennekses Hals, Bryst og Hoved. Men af Arme Ben, eller Ansigt var der intet forhaanden. De vare ikke gjorte med Hænder, men vare dannede saaledes af Vandet ved en eller anden strenrig Flodbred. Disse tre Stene tjente nu Indianerne som Guder, hvilke de bragte sine Offere, mestendels Tobak, fordi de altid havde denne med sig, men ogsaa Sukker og Penge. Disse Stene skulde nemlig forestille visse Manitoer, hos hvilke Indianerne gjerne vilde staa i Gunst. Vi fastede dem ofte i Floden, men paa næste Rejse fandt vi dem altid paa sit Sted igjen paa den høie Bred. Vi trak dem ind i Skoven, men fandt dem snart igjen paa sine Pladse. Til sidst tog jeg to af dem med til mit Blothus, og da jeg i Aaret 1853 reiste til Lydkland, tog jeg med mig den bedste af dem. I Missionshusets lille Museum i Leipzig er den nok endnu at se, hvor den staar paa en Soile ved Siden af en Del penere Guder, som jeg senere bragte fra Indien.

De ovennævnte ere vistnok forholdsvis harmløse Offere; men Indianerne vide ogsaa at bringe sine Guder ganske andre Offere end disse. Et eneste Exempel skal her omtales.

I Februar 1838 grebe Pamnierne, som netop førte en grusom Krig med

Sioux-Indianerne, en 14aarig Pige, tilhørende de sidste, og bragte hende til sin Leir paa den vestlige Bred af Mississippien. Kvindelige Fanger blive i Regelen ikke dræbte, men uddelte; dog her mente man at maatte gjøre en Undtagelse. Forhandlingerne herom varede i flere Uger, og tilsidst feirede det blodtørstige Parti. Den 22de April blev det besluttet at ofre Fangen til Maisguden. Da Maisen var plantet, men endnu ikke tilbæftet med Jord, blev hun efter allehaande Cereemonier bundet til et Træ i Nærheden af Maisageren, hvor hun næsten blev kvælt ved en svag Jld. Derpaa blev hun gennemskudt af hundrede Pile og skaaret i ganske smaa Stykker. Med disse ilede Mændene ud paa Maismarken for her og der at lægge et Stykke Menneskefod hos de netop nedlagte Maiskorn. Saaledes blev Maisageren gjødslet med Menneskeblod.

To Maaneder derefter grebe Sioux-Indianerne en Pawni, som til Gjen gjæld blev dræbt netop paa samme Maade.

Saaledes leve Indianerne i Villdhed ligesom deres Forfædre, de dø ogsaa som sine Forfædre, og efter Døden fare de efter deres Mening til sine Forfædre i det fjerne Vesten. Det er en lang, lang Reise mod det fjerne Vesten, til hvilken den Døde faar nye Sko paa Fødderne og desuden Ræder til endnu et Par.

Men naar han engang lykkelig er naaet frem til det fjerne Vesten, saa finder han sig paa underliggjorte Jagtmarker, hvor der ikke er Mangel paa Wildt. Her feirer han stadigt glade Fester og Silber og leder i det Hele netop som her, kun meget bedre og med mindre Besvær.

Dette er Indianernes Himmel, men de Døde kunne ikke komme ind i den, det er vist. Men hvem ere Døde? Jo,

hver den, som ved Trolddom eller paa anden Maade lumskeligen tilføier Næsten Skade, han er ond. Den derimod, som roligt gaar sin Gang, jager sit Wildt, forserger Kone og Børn etc. han er god, og for ham maa der være Udgang til de skønne Jagtmarker i det fjerne Vesten.

Men siden der nu gives Døde, hvorledes blive da disse adskilte fra de Gode? Derom have de fleste Stammer forskjellige Meninger, men adskilte blive de dog i ethvert Tilfælde. En af disse Anstuelser kan her omtales. Naar de døde Indianere lykkelig have overstaet den lange, besværlige Reise til det fjerne Vesten, saa komme de til en bred Flod. Paa den anden Side ligger de Saliges Land, Landet med evig Dverflod og uophørlige Feste. Deiligst ser det ud, allerede fra det fjerne, og de synes alt at høre Jubelen fra Festgilderne. Men hvorledes kommer man over Floden? Helt henne staar til al Lykke en liden Kano. Men af, den er af Sten. Der gives dog intet andet Fartoi, og man maa derfor vove det. Saa træder da den Afdøde i Kanoen, og Farten begynder. Hvis han nu ikke er belæstet med nogen Synd, saa bærer Kanoen ham let og sikkert til den anden Side, og han er nu evig forserget hos sine Fædre i Landet, hvor Solen gaar ned (d. e. i Vesten). Er Manden derimod betyngtet med Synder, saa bærer Kanoen ham ikke, men splinter med ham midt i Strømmen. Kanoen gaar da af sig selv tilbage til Stranden, og den syndige Indianer bliver liggende i Strømmen og kan hverken komme frem eller tilbage. Bag ham ligger de Levendes Land; did hen kan han ikke vende tilbage. Foran ham ligger de Saliges Land; dette kan han aldrig naa, om han end kan se det fra det Fjerne.

Indianerne kunne vel ikke siges at

have nogen Historie, men om deres Skjebne kunde der siges meget, og der er meget, som maa beklages. Et Livsfriskt, kraftigt og begavet Folk, der tæller Millioner, er indviet, om ikke til en brat, saa dog til den visse Død. Med rigtig Forudsølelse have Indianerne henlagt sit Saligheds Land, sine Fædres Samlingssted, mod Solens Nedgang. Thi til No komme de ikke, heller ikke finde de noget blivende Opholdssted paa Jorden, saalænge de ere til. I sine Opholdssteder blive de stedse trængte, indeklemte og bedragne af de Hvide, og de se sig derfor altid drevne til Selvtægt. Denne kan ifølge Sagens Natur kun blive grusom. Det er jo det hvide Folk, som trykker dem, derfor maa efter deres Mening dette Folk udryddes. Hvorledes kan den Vilde vide, hvor mange Hvide der gives paa Jorden! Han ser dem kun faatallige, og de ere alle flette, alle trænge ham, indsnævre hans Jagtgebet, stræmme hans Bildt, tilintetgjøre hans Hjælpefilber og foraarfage, at hans Kone og Børn maa hungre og gaa i Pjalter. Man kan derfor ikke forundre sig over, at han skal perer Enhver, som han er i Stand til, naar han engang bryder løs. Rige over for ham ere de Alle lige skyldige, — skyldige derved, at de trænge ind paa Indianernes Enemærker. Enden derpaa bliver altid den, at hans Stamme ikke blot formindstes, men ganske oprives, og at de Gjenlevende med bitrere Følelser i Brystet end før maa flygte endnu dybere ind i Skoven, indtil de ogsaa her indhentes trykkes og fortrænges. Kunde en Indianer beskrive det, som hans Folk har maattet opleve, da maatte de Hvides Ansigter blive endnu rødere end hans eget.

Jeg vil kun henvise til et enkelt Led i den lange Rjede af Videlser. Spaniernes stygge Færd i Mexico og Peru skal jeg

ganske forbigaa; dette ligger nemlig udenfor vort Gebet, da vi her kun have at gjøre med de Indianere, som bo mellem Atlanterhavet og Klippebjergene.

De første Disfenter, som for sin Troes Skyld bleve fordrevne fra England, landede som bekendt den 10de Nov. 1620 paa Cape Cods umilde Kyst i det nuværende Massachusetts. De kaldte sig Pilegrime, fordi de søgte at finde et Hjem, og Pilegrime kaldes de endnu af sine Efterkommere. Nogle af Mændene gjorde en Undersøgelserreise ind i Landet forat finde et Sted, hvor de kunde ned sætte sig eller idetmindste overvintre. „Det var meget kolddt“, skriver en af dem, „saa at Vandet frøs paa vore Klæder, til de bleve som Jern“. De vare ikke komne langt, før de mødte fem Indianere. Pilegrimene gjorde Tegn til Fred, men Indianerne toge Flugten; thi de havde allerede for 6 Aar siden i Hollænderne lært at kende de Hvide og gjort sørgelige Erfaringer. Den anden Dag kom Pilegrimene til en aaben Plads, hvor de fandt mange runde Høie. De aabnede en og fandt Mais i den. De toge Maisen og vendte dermed tilbage til sin Baad. De frarøvede Indianerne deres Vinterforraad; det var den første Belfjenselse, Pilegrimene bragte den røde Mand! Den følgende Dag traf tyve Pilegrime i en Baad et Antal Indianere paa Stranden i Færd med at sønderstjære en stor Fisk. Pilegrimene gik i Land, Indianerne flygtede strax og efterlod Fisken. Pilegrimene gjorde sig det bekvemt og tog Fisken. Dette blev Indianerne for drøit; den foregaaende Dag mistede de sin Mais og idag Fisken. Medens de Fremmede holdt Maaltid og lode den stegte Fisk smage sig godt, affjød Indianerne sine Pile paa dem. De bleve forstrækkede og vilde fly til sin Baad, men deres Fører

opmuntrede dem til at holde Stand og at fyre. De gjorde saa, og tre Indianere faldt døde til Jorden, de øvrige flygtede. — Saaledes endte Pilegrimenes andet Møde med Indianerne med Mord; thi Indianerne maatte vel have Ret til at forsvare sin Eiendom—sin Fisk—med Vaabenmagt; men Pilegrimene havde ingen Ret til at berøve dem deres Eiendom og desuden dræbe dem, fordi de ikke godvil- lig gave slip derpaa.

Endelig fandt Pilegrimene et Sted,

hvor de syntes, de kunde nedfætte sig, og der begyndte de at bygge Hytter. De havde seilet ud fra Plymouth i England og kaldte derfor Stedet Ny-Plymouth. Vinteren var haard og Arbeidet besværligt, og før den længe ventede Vaar kom, stin- nede Solen paa 50 Grave. Det halve Antal af de Fremmede havde fundet sit Hjem. De vare dog ved godt Mod, og i April 1621 sendte de sit Skib tilbage til Hjemmet for at hente de øvrige.

(Fortsættes.).

En Kortspiller.

Fire Mænd, fire Konger, fire Damer, fire Knægte, — ialt fire Mænd med 52 Kort — kom sammen og spillede, hvor ofte og hvor længe kan jeg ikke sige, Ste- det ikke heller, snart paa et Værtshus, snart paa et andet. De talede ikke meget, tænkte endnu mindre, sukede ofte, men ikke til Herren, og kunde ikke sige: „Herre, al min Begjæring er for dig, og mit Suk er ikke skjult for dig“. Men saaledes kunde derimod den ene Spillers Hustru sige med Sandhed, og hun erfarede det paa en underfuld Maade just den Aften, om hvilken vi nu skulle tale. Hun havde mange Gange siddet oppe til sent paa Natten og anraabt Herren for sin ulykkelige Mand; men Amen paa sin Bøn havde hun endnu ikke hørt, og kun engang var hun bleven ret trostet af sin Sjælesørger, idet denne nemlig sagde til hende om Bønnen: „Vor Bøn bliver visse- lig hørt; men først naar Herrens Time kommer, kommer Hjælpen; og Nar- sagen til, at vi saa ofte venter forgjæ- ves paa Bønhørelse, er den, at vore Uhyre ikke gaa som Herrens; de gaa sædvanlig meget foran, naar vi ville have Noget af ham, men betydeligt bagefter, naar vi

skulle give ham Noget. Forøvrigt hører Herren vor Bøn netop paa det rette Klokkeslet, hverken for tidligt eller for sent.“

Dg saaledes sad nu Hustruen og bad; nei, hun laa paa Knæ og paa sit Ansigt i sit lille Kammer; og ligesom Hanna (1 Sam. 1, 13.) ikke vidste, at hendes Læber bevægede sig, saaledes vidste denne Hustru heller ikke, at hun bad høit, og at hendes Hjertes stille Suk havde for- vandlet sig til stærke, bedende Raab, der fremtraadte som bevæbnede Helte og kjæmpede med Herren om hendes Mand's Sjæl. Men ligesom Moses, den Guds Mand, ved det røde Hav ikke engang aabnede sin Mund og sagde et hørligt Ord, men blot bad i sit Hjerte, og Her- ren dog sagde til ham: „Moses, hvad raaber du til mig?“ — saaledes gif nu denne stakkels Kvindes Raab Herren til Hjertet, og han bønhørte hende paa søl- gende Maade:

Manden havde aldrig før spillet saa heldigt som denne Aften; den ene Pen- gesum tilfaldt ham efter den anden, og tilsidst havde han en anseelig Dynge Penge foran sig. Men fra det fugtige

Loft i Værtshusets Sal faldt der en Draabe Vand ligesom en Taare ned paa hans Haand; Spilleren blev forstræffet Pengene foran ham saa ud som Judas's Sølvpenge, det røde Hjerter paa Kortet lignede Blod, og det sorte Kløverfors bragte ham til at tænke paa Graven.

Med denne Angst, der nu overfaldt Spilleren, begyndte Herren at sige sit Amen til Hustruens Bønner. Det varede ikke længe, saa springer Manden op, kaster Kortene i Jlden og de vundne Penge paa Gulvet med de Ord: „Jeg spiller aldrig mere!“

Men vor Historie er endnu ikke til Ende. Da Spilleren styrtede ud i den mørke Nat, tvinger netop Mørket ham til at gaa langsomt for at finde den rette Vej henimod det matte Skin fra hans Hjem. I hans Hjerteraser en Storm lig den paa den galilæiske Sø, da Disciplene forstrækkede raabte: „Herre frels os, vi for-gaa“. Og ligesom et lidet Skib kun langsomt kan arbejde sig frem imod en saadan Storm, saaledes gaar det ogsaa ham, og snart staar han aldeles stille. Thi hør! da han kommer udenfor sit Hjem, hvem er det da, som taler sagte,

men tydeligt, og de kjærlighedsfuldste, mest bevægede Ord, — at, saaledes som hun ikke har talt til ham i mange Aar, ligesiden Kortspillet og alle de dermed forbundne Synder har bygget en adskil-lende Mur imellem deres Hjerter. Da opstaar der en frygtelig Mistanke i Mandens Hjerter; han maa se den, med hvem hun taler saaledes. Med en Tigers lurende Naseri sniger han saaledes frem, aabner Døren og se — det er hans Hustru; hun taler endnu de kjærlighedsfuldste Ord, men med sin Herre Jesus; for ham ligger hun paa Knæ, og bøn-falder om sin Mand's Sjæl.

Og Herren sagde denne Gang sit Amen, inden endnu Hustruen havde sluttet; thi siger Herren: „For de raabe, vil jeg svare, og medens de endnu taler, vil jeg høre!“ Derfor var det vel, at Manden sank stille ned paa Knæ, og Taarer randt ned over hans Kinder. Og da Hustruen endelig sagde Amen, og Manden ogsaa hulkede sit Amen, idet han faldt sin Hustru om Halsen, da forstod de begge det hebraiske Ord Amen ligesaa godt, som om de vare fødte i Jerusalem. Og de er nu virkelig blevne Børn af det himmelske Jerusalem.

Edisons elektriske Lys.

Den bekjendte Opfinder Edison har i de sidste 18 Maaneder været beskæftiget med at udfinde, hvorledes det elektriske Lys kunde gjøres brugbart som almindeligt Belysningsmiddel. Der har til hans Arbejde i denne Retning knyttet sig store Forhaabninger, som endog har ført til en Synken af Gasaktiers Verdi saavel her som i Europa. Det er der-

for naturligt, at enhver Efterretning fra Menlo Park, hvor Edison foretager sine Experimenter, har været modtaget med en særdeles Interesse af Publikum, en Interesse, der ved Nytaars Tid steg til en høj Grad af Spænding, da Edison selv havde bebudet, at Frugterne af hans Arbejde skulde blive synlige Nytaarsaften, til hvilken Tid en glimrende Illu-

mination af Menlo Park med elektriske Blus skulde vise Verden, at det vanskelige Problem tilsidst havde fundet sin Løsning.

Nytaarsaften kom, men ingen Illumination fandt Sted, Forberedelserne vare ikke færdige. Uagtet fra Tid til anden bebudet har den endnu ikke fundet Sted, og man har derfor begyndt at tvivle, om Edison kan holde, hvad han har lovet.

Det elektriske Lys er intet Nyt. Det er i de senere Aar hyppig kommet til Anvendelse leilighedsvis i Form af enkelte Blus, medens man ansaa det for ugjærligt at fordele den fra et Punkt udbillede Elektricitet til en Mængde Punkter, saaledes som vilde være nødvendigt, hvis man med det elektriske Lys skulde afløse Brugen af Gas. Den omtalte Vanskelighed synes at være overvunden; men hvad der staar tilbage er at finde passende Brændere og Lamper.

Det elektriske Lys tilveiebringes ved en elektrisk Strøm, der bringes til at cirkulere i en Metalledning under særegne Forhold. Nogle Metaller har den Egenskab, at de ere gode Ledere for den elektriske Strøm, f. Ex. Kobber; andre ere mindre gode og tillade derfor den elektriske Strøm kun at passere med en vis Langsomhed. Hvis man sender den elektriske Strøm gennem en Kobberledning, der paa Midten er afbrudt ved et slet ledende Metal f. Ex. Platina, vil Strømmen, som kommer fra begge Sider, passere gennem Platinaet med Langsomhed. Følgen af den Modstand, der paa dette Stykke af Ledningen gjøres den elektriske Strøm, er at Platinaet ophedes, indtil det gløder og giver ud et stærkt hvidt Lys. Det næste Trin er at forme Platinaet i en hensigtsmæssig Form, og saa har man en elektrisk Brænder. Saa langt var man allerede kommet længe før Edison, og hvis Metallet

Platina kunde tjene som Brænder, vilde den theoretiske Vanskelighed allerede have været løst, men Sagen er, at dette Metal ved en i længere Tid fortsat Ophegning til en saa høi Varmegrad, som er nødvendig for at tilveiebringe den fornødne Lysstyrke, uden at smelte undergaar en Forandring, saa at den seige, bøvkelige Metaltraad bliver en sprød Substant, en Textur-Forandring, der gjør en fortsat Brug af Platina umulig.

Den amerikanste Experimentator søgte at benytte Forbindelser af Platina og andre Metaller, men efter forgjæves Forsøg i denne Retning, traadte han i andre Fysikerses Fodspor og forsøgte Kul, der ogsaa er et Metal. Kullet indskudt i den elektriske Ledning har i endnu høiere Grad end Platina den Egenskab at langsomgjøre den elektriske Strøm; men som Enhver ved, er glødende Kul et saare forgjængeligt Material, og det kan derfor kun bruges som en elektrisk Brænder indeni en lufttom Glasugle; thi det er Luftens Indfyldelse, som gjør, at det brændende Kul inden kort Tid fortæres. Et Stykke Kul af en hensigtsmæssig Form, hvilken lettelig lader sig fremstille, maatte altsaa indeni en lufttom Glasbeholder forbindes med de to Enden af de ledende Traade fra det elektriske Apparat. Den Vanskelighed, som Elektrikere tidligere her har stødt paa, bestaar i først at saa omtalte Glasbeholder tom nok for Luft og dernæst at hindre Luftens Indtrængen langs de i Glasfættet indsmelte Metaltraade. Dette er en dobbelt Vanskelighed, som let kan forstaaes. Thi for det Første kan man aldrig saa pumpet en Beholder aldeles lænds for Luft; ved hvert Drag af Pumpen er det nemlig kun en vis Mængde af den indeholdte Luft, der undviger; og om end den tilbageblivende Mængde for hvert Pumpeslag bliver

mindre og mindre, vil der dog altid være nogen Luft tilbage. For det Andet maa det erindres, at Glas, naaget det synes aldeles tæt, dog ligesaavel som Træ- og Metalplader, er porøst nok til, at Luft kan presses tværtigennem under Tryk. Desuden bliver Glasbeholderen stærkt opghedet under Brændingen af det elektriske Blus, og man behøver blot at erindre sig, hvorledes Glas trækker sig sammen og udvider sig under Indflydelsen af en veksende Temperatur for at forstaa, at en Glasbeholder for nævnte

Siemed med Tiden, og inden en kort Tid, kan blive utjenlig. Men selv om det lykkes at frembringe den ønskelige Glasbeholder, bliver det endnu et Spørgsmaal, om den langvarige Glødning af Kullet ikke vil frembringe en Forandring i Substanten, der vil nødvendiggjøre en ny Brænder eller, hvad der vil siges det samme, en ny Lampe.

Hvis det lykkes Edison at løse disse Vanskeligheder, vil han have udrettet mere, end Fysikere ere tilbøjelige til at vente paa Videnskabens nuværende Trin.

Ingen Planet indenfor Merkur.

Side 743 af niende Aargang (1878) af „For Hjemmet“ vil man finde en Underretning om Planeten „Vulkan“, hvis Tilværelse sagdes da at være fuldstændig godtgjort. Vor Meddelelse var, som ogsaa der angivet, i Hovedsagen intet andet end en Oversættelse af et Brev, som Astronomen Colbert havde ladet indrykke i „Chicago Tribune“. Vi maa nu tage denne Sag op igjen, fordi en anseet Astronom (Peters i Clinton N. Y.) for en Tid siden har offentliggjort en Afhandling, hvori han underkaster de ældste Observationer angaaende en tredie indre Planet en omhyggelig Kritik, hvorved han kommer til det Resultat, at der ikke er nogen Planet indenfor Merkur, men at de „to Planeter“, som Watson vil have seet, hvist sandsynlig har været to smaa Fixstjerner, nemlig Theta og Zeta i Krebsen.

Det er ikke nødvendigt her at gaa nærmere ind paa de Grunde, som be-

stemme Peters til at erklære Planeten „Vulkan“ for ikke at eksistere; det viser sig, at et Par astronomiske Amatorer (ikke Astronomer af Fag) har kunnet sætte ud et Rygte, som endog dygtige Astronomer en Tidlang har troet paa. Peters omtaler til Slutning, hvad der har givet den oprindelige Anledning til Gissningerne angaaende en Planet indenfor Merkur. Den franske Astronom Le Verrier (Neptuns Opdager) fandt nemlig i sin Tid, at Merkurplanens største Axe havde en noget stærkere fremadstridende Bevægelse, end Planeternes beregnede Theorier viste; denne Uoverensstemmelse kunde forklares, dersom der indenfor Merkur befandt sig endnu en Planet. Peters mener, at efter Offentliggjørelsen af de nye Beregninger, hvormed en anseet Astronom for Tiden er beffæstiget, vil der ikke mere blive Tale om „Planeten Vulkan“ eller om andre Himmelleger mellem Merkur og Solen.

Oleomargarin.

Prof. Ch. C. Seeley af New York har nylig holdt et Foredrag om Oleomargarin for en Farmerklub; uagtet den daglige Presse ikke har refereret dette Foredrag, fortjener Professorens Bemærkninger dog Opmærksomhed. Der var mange Avisreferenter tilstede ved Foredragets Afholdelse, men desuagtet er ikke det, som dannede Kernen i Professorens Foredrag, blevet gjengivet i Referaterne. Det ser derfor ud, som om de rige og mægtige Fabrikanter af dette Smør-Surrogat har anvendt deres Indflydelse til at forebygge Offentliggjørelsen af et Vidnesbyrd, som gik dem imod, thi Prof. Seeley, der er en vel anseet Chemiker og en anerkendt Autoritet, anklagede uforbeholdent Fabrikanterne for at bruge Oleomargarin til Forfalskning af Smør.

Prof. Seeley begyndte med at beskrive Oleomargarin. Det er intet andet end Drefedt, udfilt fra det Gellevæv, hvori det indeholdes, ved en patenteret Proces, som gjør en høj Varmegrad overflødig. Det saaledes rensede Fedt er spiseligt, thi det lader sig let fordøje. Det er vel skikket til at bruges ved Tillavning af forskellige Slags Mad, dog neppe mere skikket end Drefedt, som er udvundet ved Smeltning ved en høj Varmegrad.

Det oprindelige Patent sagde Intet om dets hensigtsmæssige Anvendelse i Stedet for Smør, og Sandheden er, at det ikke er noget tjenligt Erstatningsmiddel derfor. Det har imidlertid fundet en betydelig Anvendelse til at forfalske Smør, saaledes som dette praktiseres af de større Handlende, der ved at opblende almindeligt Smør med den meget billige Oleomargarin ere istand til at levere en Vare, der kan sælges for almindelig Smørpris af Smaahandlere. Da Smør-

rets Smag og Udseende ikke syndelig forandres selv ved en rigelig Opblanding med Oleomargarin, er denne Forfalskning en Hilde til rig Indtægt. Prof. Seeley paastaar, at dette er den eneste Brug, der gjøres af Oleomargarin, og at Tilvirkningen deraf uden nævnte Anvendelse vilde spinde ind til Intet.

Opfinderen af Oleomargarin, A. Paraf, var ingen Chemiker; han forstod at indtage Folk ved sit vindende Væsen, men var en Bedrager af værste Slags, hvilket hans senere Liv tilstrækkelig har godtgjort. Prof. Seeley mener, at Hensigten med Fabrikatet udelukkende har været at bruge det for bedrageriske Formaal, da det ellers ikke vilde betale sig at tilvirke det i stor Maalestok, saaledes som nu sker. Den Hensigt at bruge det til Forfalskning af Smør skinner tydeligere igjennem, naar man tager i Betragtning de tre Processer, som Stoffet maa gennemgaa, men som ikke omtales i Patentet. Oleomargarin er nemlig i sin oprindelige Tilstand altfor haardt og hvidt til at kunne gjælde for Smør, og har heller ikke Smørets Lugt. Ved videre Behandling udstilles derpaa det Stearin, som det indeholder, hvorved det bliver blødt; „Smørfarve“ og Ophjærning med lidt Mælk gjør Resten til at give det Smørets Udseende og Lugt.

Prof. Seeley paastaar videre, at det Stof, som ved det amerikanske Instituts og andre Udstillinger har været at se af Oleomargarin under Navn af kunstigt Smør, i Virkeligheden har været naturligt Smør, kun maadeligt tilsat med Oleomargarin. Saa behændigt har Udstillerne baaret sig ad hermed, at Produktet har vundet anbefaling fra tyndige Folk og er tilstaaet Premier.

Tilvirkningen af Oleomargarin er saameget skammeligere, som dette Produkt ikke med Fordel kan anvendes til noget som helst andet end at forfalste Smør.

Vi erfare, at Smørhandlere, som ønske at behandle sine Kunder ærligt, ville

modsatte sig en fortsat Forfalskning; hvis saa er, vilde det være tjenligt for dem at saa offentliggjort og omdelt Prof. Seeleys Foredrag.

(Efter „Illustrated Scientific News”).

Gaader og Opgaver.

No. XCIX.:

Da man raabte det Første, Columbus blev glad;
 I det Sidste man gemmer snart Klæder, snart Mad.
 Det Helse sig tidt for dit Die fremstillede,
 Og ofte det hænger paa Væggen som Billede.

No. C.:

En Mand, som havde en Ulv, en Gød og et Raalhoved, kom til en Elv, som han skulde over. Baaden var saa liden, at han kun kunde medtage en af Tingene om Gangen. Men her opstod den Vanskelighed, at Ulv og Gød eller Gød og Raalhoved ikke kunde lades alene. Dog løste han Opgaven, fik Raalhovedet og Dyrene velbeholdne over og fortsatte Rejsen. Men hvorledes bar han sig ad med at faa dem over Elven?

Døpøsning paa Gaaderne i No. 2.

No. XCVII.: Na. Syn. Ashyn.

No. XCVIII.: The third gave it her ring, which Puss couldn't eat.

Blandinger — Nytt og Gammelt.

Det gamle Rigsarkiv i Kristiania.—Herom har Rigsarkivar Birkeland i en Fremstilling til Stortinget imod Indskrænkning af det nuværende Rigsarkiv-Lokale givet følgende Døpøsning. Rigsarkivet, der gjennem Aarhundreder har været at søge paa Akershus, men hvis egentlige Organisation ikke gaar længre tilbage end til 1840, behøvede ikke ti Aar efter sin Organisation for at komme i den hderste Forlegenhed for Rum.

Dets bedste Lokale var Slottets gamle Kjøkken, et stort og meget tørt Rum, som kunde give Plads for store Papirmasser, samt den til samme stødende gamle Skrivestue, der bestod af tre Værelser; dertil kom et lidet Bognstue i Slotsgaarden, som heller ikke var at foragte. Men da disse Rum snart var fyldte, maatte man ty til de udstrakte, men lave, fugtige, halv underjordiske Kældere, med salpeterholdige Mure og aabne Slugger istedetfor

Binduer. Man gif ikke derned uden Lygte, og skulde man undersøge noget nærmere, stillede man sig foran de aabne Huller for at faa Lys. Den, der, som Medskriveren af disse Linter, har arbejdet dagevis udover Høsten foran disse Huller med den indstrømmende kolde Blæst, har en Erindring om dette Arkivolokale, som ikke er udsat for at udvisses. Vedre var Lokalet ovenover Afershus Slotskirke, som Arkivet i 1847 kom i Besiddelse af. Naar man efter en lang Opstigning kom ind paa det rummelige Kirkeloft, lod man Døren staa aaben for at tilveiebringe en tarvelig Lysning, som forøgedes ved at aabne nogle Binduesflodder i Skraataget, saaledes at man om Sommeren kun i de fjerneste Stroe behøvede Lygte. Der sneede jevnlig ind paa Kirkeloftet; men naar man kun passede paa at feie hør Gang, gjorde det ikke noget. Værrer var det, naar der skulde repareres paa Taget; thi da kunde det hele let komme i Vorden. Endelig havde man en Afdeling nede i Departementsgaarden; det var et Rum i Midtbygningen, som gif gjennem tre lave Stager, med Jernlemmer foran Binduerne, et lidet hyggeligt Lokale, hvor man, selv om Sommeren, ikke blev længere, end Nødvendigheden krævede. En Tid havde Arkivet desuden tre mindre Overværelser i den gamle Bibliotheksbygning, ud imod nedre Slotsgade, Rum, som i særegen Grad var udsatte for Jldsfare, efterat en stor Del af Bygningen var bleven indrømmet Husarme til Beboelse. Der er nu noget pinligt ved at fortælle om disse Forhold, der vedvarede lige til 1866 og i flere Retninger maatte blive bestemmende for Arkivets og Arkivpersonalets Vilkaar. Alt maatte staves sammen paa den mest rumbesparende Maade; man maatte se til at finde en Plads for det nye tilkommende, hvor der

endnu var et aabent Rum, og enhver Ting maatte blive der, hvor den engang var henfat. Hvad der hørte sammen, kunde ikke bringes sammen, og der kunde overhovedet ikke være Tale om nogen rationel Ordning. Følgen deraf var naturligvis den, at der gif meget lang Tid hen, inden man blev kjendt i Arkivet. Paa denne Maade bliver det forklarligt, at en Arkiv-Embedsmand i 1863 kunde forstikke Kirke-Departementets daværende Chef, Statsraad Riddervold, at det krævede syv Aar at blive fortrolig med Arkivet, og endda var man ikke rigtig kjendt. Endnu betænkeligere var den Virkning, som et trangt eller oversfyldt Lokale maatte have paa Arbeidsmethoden inden Arkivet og den Udstrækning, hvori Arkivalier kasseredes. Den stærke Kassation, som fandt Sted under den første Arkivar, Henrik Wergeland, har uden Tvivl i nogen Grad været fremkaldt af Hensyn til Rummet. Den gif saavidt, at Statsrevisionen blev overrasket over de Indtægter, som derved indfaldt i Statskassen, og udtalte sine Betæneligheder. En Tradition, som maa ansees for aldeles sikker, heretter, at Wergeland gennemgif det vigtige Rancelli-Arkiv paa den Maade, at han kasserede alt, hvis Indhold ikke forekom ham at være af Vigtighed eller Interesse. Hans Assistent, Bernt Moe og D. N. Bøch, der havde Forstand paa Arkivvæsen, maatte, naar han havde forladt Kontoret, samle op, hvad der laa paa Gulvet i hans Værelse, og lægge det ind paa sin Plads. De udvirkede ogsaa i Finans-Departementet, hvorunder Rigsarkivet dengang hørte, og hvis daværende Expeditionssekretær (for det indre) C. A. Faugstad interesserede sig for dets Anliggender, en Bestemmelse om, at intet maatte kasseres uden at være gennemgaaet af to Arkivfunktionærer, — en Bestemmelse, der ikke havde anden

Hensigt end at sætte en Grændse for Chærens Raskationsiver.

Den lærde Søn. — Frits gif i en lærd Skole og skulde i Ferien hjem for at besøge sin Fader, som boede paa Landet. Han syntes nu allerede at være hel lærd og klog og benyttede enhver Leilighed, som tilbød sig, for at vise sin Fader dette. En Dag blev der sat frem paa Bordet for dem et Fad med fem kogte Æg. „Fader“, sagde Sønnen, „vil du tro, at her er femten Æg?“ „Nei, her er jo kun fem“, svarede Faderen forundret. „Jeg skal bevise, at der er femten“, svarede ras den lærde Søn, som gjerne vilde vise, at Faderen her skulde finde sin Overmand. „Hvor der er fem, der er ogsaa fire; hvor der er fire, er ogsaa tre, hvor der er tre, er ogsaa to; hvor der er to er ogsaa en. Fem og fire og tre og to og en er tilfammen femten“. — „Gaaſte rigtig, min Gut“, sagde Faderen, idet han tog de fem Æg til sig; „nu tager jeg de fem. og saa kan du, som er fremmed, beholde de andre ti“.

Lønder af Papir synes nu at finde større Indgang i Udlandet paa Grund af sine forskjellige gode Genstaber. Ved sin cylindriske Form giver disse Fade i Kældere og Stiksrøm en Rumbesparelse af femten Procent. Vin holder sig særlig godt i disse Fade; den faar ingen Bismag, og man behøver ikke at frygte for en Explosion ved Vinens Gjæring, da Fadene modstaar et Tryk af to tusind Kilogrammer. Det dertil anvendte Papir er vandtæt og modtager ikke Fugtighed; det kan ikke optage Omgivelsernes daarlige Luft i sig, saaledes som Tilfældet er med Træet. Det er ikke udsat for Angreb af Insekter og er derfor meget værdifuldt til Forsendelse af Mel, Sukker og andre Levnetsmidler. Dette Papir tilvirkes af Høede- eller Rughalm.

De Baand, som omgiver Fadet, skal kun beskytte det mod Beskadigelse ved Kulling.

Som et useilbart MiddeL mod Husflop anbefales Petroleum. Det søpshge Træ, som bestryges med Jordolien, gjenneitrænges let af den, og Soppen ødelægges derved. Bestryger man Træ og Bæg med Petroleum, saa bliver Soppen sort; dens Rødder, som ligger tæt op til Muren eller har trængt ind i denne, løsner sig og viser sig som sorte Træade; derefter uddør Soppen fuldstændig. Ogsaa mod Træorm anbefales Petroleum.

Sargasſo-Søen. Paa flere Steder i Oceanet forekomme umaadelige Ansamlinger af Tang, som uden at være fæstet til Havbunden vøyer i selve Vandet, idet den holdes svømmende ved Hjælp af en Mængde smaa luftholdige Blærer, ligesom den almindelige Blæretang. Mest bekendt af alle disse er den Vest for Algerne liggende Sargasſo-Sø, som indtager en Udstrækning af 10,000 geogr. Kvadratmile. Tangarten, som danner denne Skov i Havet, heder Sargassum bacciferum. Den findes her i saadan Mængde, at Skibene kun langsomt formaa at seile igennem den sammenpakkede Tangmasſe. Columbus var den første, som paa sin Opdagelsesreise traf paa denne Tangskov, som paa Grund af alle de Sødhr, der her finde Ly og rigelig Næring, ligesom danner en Verden for sig selv i det umaadelige Hav.

En menneskefjær Spurv. — I en Landsby i Nordfrankrig havde en Skomager taget sig af en liden Spurvunge, som var faldt ud af Nedet og laa hjælpeløs paa Marken. Den blev saa hus- og menneskevant, at den, skjønt den sloi omkring i fuld Frihed, altid holdt sig til Huset, satte sig paa dets Beboeres Hoved og Alsler og trippede om paa Bordet, hvergang der blev spist, for at saa sine

Smuler med. Den lød Navnet „Friquet“. Men en vakker Dag blev den borte fra Huset og den blev i Stilhed begravet og betragtet om en forlængst tabt Ven. En Tid efter sidder imidlertid Stomageren og syr ved sit Vindue, da en Spurd kommer og sætter sig paa hans Afsej og begynder at kvadre noksaa muntert. Saa flyver den helt ind i Stuen og efter den kommer en hel Flok med Spurbunger, som sætter sig paa Bord og Stol og Sofa. Det kom da for en Dag, at Friquet egentlig burde hedt Friquette, og at hun nu bragte med sig til Stomageren hele sin Familie, som hun havde klækket ud, medens han var borte.

Perlefisleriet. — Det i Bagdad udkommende Blad „Zevra“ meddeler (ifølge dansk Dgbl.), at Perlefisleriet i den persiske Havbugt i 1879, kun har givet et daarligt Resultat, hvilket har haft en betydelig Prisforhøielse paa Perler til Følge. Det er næsten udelukkende Beboerne af Bahrein-Øerne, Arad og Kerala, der beskæftige sig med at fiske Perlemuslinger; Ketten til at drive dette Fiskeri maa de betale med en Afgift til Sultanen af Massat, der eier disse Øer. Fiskeriet drives med 1600 Baade med omtrent 8000 Dykkere; det begynder i Juni og vedvarer i Almindelighed til henimod Midten af September, da Van-

det paa den Tid bliver for koldt for de kuldfiskere Dykkere. I 1879 har Fangsten i Juli, der ellers er den bedste Maaaned, været meget ringe, og Kvaliteten af Perlerne har ovenikjøbet været simpel; det Bedste af, hvad der er fisket, er blevet solgt til Agenter for Shahen af Persien, der aarlig opkøber en stor Del af Fangsten.

Indvandringen til Amerika. — I New York Journal of Commerce meddeles det efter officielle statistiske Data, at hele det Antal Immigranter, der ere ankomne til de Forenede Stater fra 1820 til 1878, begge Aar indt., er 8,933,215, hvoraf 8,553,432 ankom fra Europa. Af de europæiske Indvandrere vare 4,604,153 fra de britiske Øer, deraf 3,032,632 fra Irland, 2,948,612 fra Tydskland, 60,222 fra Østerrig-Ungarn, 80,962 fra Schweiz, 310,053 fra Frankrig, deraf mindst en Fjerdedel fra Elzas, 36,030 fra Rusland, men deraf 20,000 Dykkere, 14,226 fra Polen, 284,492 fra Sverige og Norge, 45,692 fra Danmark, 62,874 fra Italien, 43,425 fra Nederlandene, 22,319 fra Belgien, 8438 fra Spanien og Portugal. Fra Asien er der kommet 216,791 Indvandrere, vistnok næsten udelukkende Kinesere, fra de forskellige Egne af Amerika, Kanada indbefattet, 617,677 og fra Afrika kun 1610.

Rettelste til No. 2: Side 48 sidste Spalte Linie 6 nedenfra staar: vort Børgerbrev er i Himmelen, læs: Børgerstak.

 Det er fordelagtigt for begge Parter, at Kontingenten indsendes i Tide. Saa snart Betaling indløber, skal Kvittering blive sendt; hvis den ikke kommer inden 2 Uger efter Afsendelsen af Pengene [eller for Pacific-Staternes Bedkommende inden 4 Uger], saa skriv igjen og meld det. Send Pengene paa en betryggende Maade, saa de ikke blive borte undervejs.

Adresse: R. Thronsfen, Drawer 14, Decorah, Iowa.

Indhold: En ung Piges Historie. — Professor Schübelers Studier over Klimatets Indflydelse paa Plantelivet. — Sex Aar blandt de røde Indianere. — En Kortepiller. — Edison's elektriske Lys. — Ingen Planet indenfor Mer'ur. — Oleomargarin. — Gaader og Opgaver. — Blandinger — Nyt og Gamelt.

E. MATHER,
JUSTICE OF THE PEACE,
COLLECTING AGENT.

Office over Spencers Harness Shop - DECORAH, IOWA.

M. N. JOHNSON & BROTHER,
Attorneys at Law,

M. N. Johnson,
NOTARY PUBLIC. }

DECORAH, IOWA.

18de Bind af „For Hjemmet“,

indeholdende blandt Andet: Gustav Vasa, en interessant Skildring af Sveriges Historie, samt den ypperlige Fortælling Pater Clements, der gaar ind paa Forskjellen mellem Protestanter og Katholiker, sendes portofrit for \$1.00.

Adresse R. Thronsdjen, Decorah, Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffelovne samt Kobber- og Blikvarer, Gaardskredstaber og Berftsi, Bygningsmaterialier, saafom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Olie.

Kobber- og Blikvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

ST. CLOUD HOTEL,

DECORAH, IOWA.

anbefales Landsmænd og andre Reifende af Eieren

D. L. Hamre.

☛ En Veiestald med gode Heste og Kjøretøier er forbunden med Hotellet.

P. H. WHALEN

handler med

Manufaktur- og Kolonialvarer,

Hatte og Huer, Støvler og Sko etc. etc.

Endfiden af Water Str. = = = Decorah, Iowa.

Socrates's Forfvarstale ved Platon,

(overfat af J. Mars)

4 Hefter af „For Hjemmet“, tilsendes portofrit for 25 Cents.

Adr. R. Thronsdjen, Decorah, Iowa.

O. A. FOSS,

handler med

Færdiggjorte Støvler og Sko.

Lillige gjøres alt Slags Skotøi efter Bestilling af de bedste Materialier og Reparation udføres godt og billigt. Til Skomagere .og dem, som ønsker at gjøre sit eget Skotøi, har jeg altid et stort Dplag af Læder og Skind Værktøi og Alt, som tilhører Skomagerprofessjonen. Skriftlige Ordres modtages og ekspederes prompte til laveste Priser.

O. A. Foss,

Decorah, Iowa.

Ældre Bind af „For Hjemmet“.

11te Bind (1876 I.) og 17de Bind (1879 I.) er udsolgt.

12te Bind (1876, II.) indeholdende de interessante Fortællinger „Pleebatteren“ og „De to Blinde“, samt meget andet interessant Læsestof tilsendes portofrit for 60 Cents.

13de Bind (1877, I) indeholdende de fortrinlige Fortællinger „Alpefjoven“, „Mod Himlen“ (Forfatterindens Ungdomshistorie), „Onkelen fra Amerika“, „En Gut fra Londons Gader“, saavel som flere mindre Fortællinger; den interessante historiske Skildring „Karl den Tolvte i Norge“; henimod 30 andre større og mindre Artikler, adskillige Digte, 15 Gaader og 116 Blandinger tilsendes portofrit for 80 Cents.

14de Bind (1877, II) indeholdende sidste Afdeling af Fortællingen „Mod Himlen“ (Forfatterindens Husliv), Fortællingerne „Olsefjæren“, „Alene“, „En Juleaften paa Gaaraas“ samt meget andet fortrinligt Læsestof tilsendes portofrit for 80 Cents, begge disse Bind for \$1.50.

15de Bind (1878, I.) indeholdende 1ste Halvdel af den interessante Skildring „Philip Ashton eller den nye Robinson“, „Martyren i St. Andrews“, „Jacob Flints Reise“, „Arkimedes“, m. m. M., sendes portofrit for \$1.00

16de Bind (1878, II.) indeholdende sidste Halvdel af Fortællingen „Philip Ashton“, „Elisabeth“, en dansk Fortælling, „Stanleys Reise paa Kongofløden“, „Skovstjernen“ (Missionær Fjellstedts Ungdomshistorie) og meget andet interessant Læsestof, sendes portofrit for \$1.00; begge disse Bind for \$2.00; alle 5 Bind (12—16) portofrit for \$3.50.

Hvert Bind bestaar af 12 Hefter og udgjør 384 store Oktavsider, Titelblad og Indholdsregister indbefattet.

Adresse: **R. Thronsdjen,**

Dr. 14, Decorah, Iowa.

To Søstre, en Fortælling fra en norsk Fjeldbygd (4 Hefter af „For Hjemmet“) portofrit for 25 Cts.

Adresse: **R. Thronsdjen, Dr. 14, Decorah, Iowa.**

Den nye norske Barberstue er i Basementet i Adams nye Block, Hjørnet af Water og Winnebago Streets, Decorah, Iowa.

M. D. Solberg.

Iver Larsen
sælger udelukkende for Kontant og handler med
DRYGOODS, NOTIONS,
Færdiggjorte Klæder,
Hatte, Huer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.
Steyers Bygning ved Siden af Winnesheik House.
Decorah - - Iowa.

For 10 Cents sendes portofrit et Hefte, indeholdende
„To ældgamle Sange fornede“,
nemlig **Tolftalvisen** og **Den gyldne ABC** 8 for 50 Cts., 20 for
\$1.00, 100 for \$3.50. Adresse: K. Thronsjen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

380 Oktavsider
med udvalgt Læsning for 60 Cents,
nemlig 12te Bind (1876 II.) af „For Hjemmet“, indeholdende Fortællingerne
„Pleiedatteren“ og „De Blinde“, „Grindringer fra en Islandsfærd“, „Laura
Bridgeman“, „Magdalena Schubert“, „Maria Schandorf“ og meget andet ud-
valgt Læsestof. Sendes portofrit for 60 Cents. Benyt denne Leilighed!
Adresse: K. Thronsjen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

Ny Möbelhandel.

J. JACKWITZ.
DECORAH, IOWA.

Alle Slags Möbler, saavel simple som fine og elegante, sælges til Si-
dens billigste Priser. Reparationer udføres.

Ligklister have paa Lager. Begravelser besjerges.

13de og 14de Bind af „For Hjemmet“,
indeholdende blandt Andet den historiske Skildring Carl den Tofte i Norge
samt den udmærkede Fortælling „Mod Himlen“, 24 Hefter (760 Sider for-
uden Titelblade og Register) sendes portofrit for \$1.50.
Adresse K. Thronsjen, Decorah, Iowa.

F. P. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,
Adams Block. DECORAH, IOWA.

Kem Bind af „For Sjemmet“,

nemlig 13de, 14de, 15de, 16de og 18de

(Aargangene 1877 og 1878 samt sidste Bind af 1879),
hvilket tilsammen udgjør 60 Hefter eller 1876 Sider
med udvalgt og afvejlende Læsestof samt Titellblade
og Registre, sendes portofrit for \$4.00.

Adresse **R. Thronsdien,**
Dr. 14, Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En lutherisk Højskole for Gutter og Piger,
Northfield, Minnesota.

Nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er
\$30.00 for Skoleaaret (10 Maaneder) og for en Termin i Forhold. Koft billig.
Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren
Th. N. Mohn, Northfield, Minn.

P. E. Haugen,

— Eier af —

Decorah Marble Works.

Water St. - - DECORAH, IOWA.

Jeg tillader mig herved at gjøre Landsmænd i Winnesheit og Wamakee
Countier i Iowa, samt i Fillmore, Houston, Freeborn, Goodhue og Olmstead
Countier i Minnesota, og forresten i hele den nordre Del af Iowa og sydlige
Minnesota, opmærksomme paa, at jeg nu er istand til at erpedere alle Ordres
med kort Varsel. Jeg har sikret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og
billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norske Stenhuggere, har Landsmand den
Fordel, at de kan faa sin Inscription feilfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor
man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret D^{hr}. Harvey Miller og
Fris Rosenheimer. ~~~~~ P. E. Haugen.

Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilskrive
mig, samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og jeg skal da sende ham Teg-
ninger med vedføiet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar
han udvælger, tilligemed Ordre og Inscription samt nærmeste Fragt-Office.

P. E. Haugen.